

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne številke in pramike.

Inserati: do 9 peti vrst 1 D, od 10—15 peti vrst 1 D 50 p, večji inserati peti vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklicati peti vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročitih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

Vrednitišvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje

Dopise sprejema le podpisano in zadoščno frankovano.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke: 10

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—  
v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25  
Poština plačana v gotovini.

| „Slovenski Narod“ velja: |          | v Jugoslaviji |          | v inozemstvu |  |
|--------------------------|----------|---------------|----------|--------------|--|
|                          |          | v Ljubljani   | po pošti |              |  |
| 12 mesecev               | Din 120— | Din 144—      | Din 216— |              |  |
| 6                        | 60—      | 72—           | 108—     |              |  |
| 3                        | 30—      | 36—           | 54—      |              |  |
| 1                        | 10—      | 12—           | 18—      |              |  |

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.  
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 3 po nakaznici.  
Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

## Judenburške žrtve.

Zgodilo se je, kakor je bilo pisano v zakonih človeškega razvoja. Kot mal, neznan, toda živ in v svojem odporu proti tujemu nasilju utrjen narod smo životali skozi dolga stoletja sredi drugih močnejših narodov, služili smo jim, ker smo bili slabi, ker smo bili jetnik velike večje narodov stare Avstrije in ker se vsi niti zavedati nismo, da imamo pravico in vse predpogoje za svobodno samostojno življenje. Vstajali so možje, ki so protestirali proti tej nezasišani krivici, zahtevali, da se pri odločevanju o naši usodi uveljavijo tudi naša volja, toda njihov protest je bil glas upjočega v puščavi in nosili smo težko breme kulturnega in političnega robstva dotlej, dokler ni izbruhnila svetovna katastrofa, ki je temeljito obravnila z zastarelimi principi mednarodnega življenja. Da nismo bili za ta veliki historični moment pripravljeni tako, kakor bi bilo pričakovati in kakor je bilo to pri nekaterih drugih slovanskih narodih, so pač krivi različni faktorji. Toda tudi v naši sicer skromni, pa vendar samonikli zgodovini nacionalnega pokreta imamo z zlatimi črkami popisane strani, ki smo lahko ponosni nanje in ki bi jih morali večkrat odpreti, da si obudimo v spominu žalostno preteklost in zaslugi onih, ki so žrtvovali svoje mlado življenje zato, da tudi nam zasije solnce svobode. Ene teh strani je s krvjo orošena in posvečena slovenskim fantom, ki so pred petimi leti v pomladi življenja in narave padli kot žrtve madžarsko-nemške posurovelosti. Petletnico slavi letos ta stran naše zgodovine; upamo, da je zadnja, na kateri so zapisana imena narodnih mučencev. Konec je tiranije, konec teptanja najsvetejših čustev, konec sužnjih dni. Svobodni smo in ker je za to svobodo tekla kri, je naša sveta dolžnost, da v novem življenju ne pozabimo onih, ki so bili pred nami in so izkpravili na trnjevi poti. Pet let počivajo trupla v Judenburgu ustreljenih slovenskih vojakov v tuji zemlji; letos pa bo narod prepejal njihov prah v domačo zemljo, da dokaže s tem, da svojih zvestih sinov ni pozabil in da postavi dostojen spomenik na svobodnih tleh njim, ki so morali za svobodo prežgati v zemljo. Predno pa sprejmemo zemsko ostanke teh neustrašnih mož, odgrnimo zaveso, ki zakriva napol pozabljeno preteklost in vrnimo se v misli na trnjevo pot iz robstva za svobodo. Ustavimo se na oni postaji te križevne poti, kjer so omagale judenburške žrtve. Slovenski častnik, ki je služil takrat pri 17. pešpolku in je bil priča tega žalostnega dogodka, pripoveduje:

Vojna je bila izsesala stari Avstriji malodane že vse moči. Kakor ranjena zver se je zvijal mehanizem monarhije v zadnjih utripih, zbiral je svoje omajajoče sile in skušal na vse mogoče načine preprečiti katastrofo, ki se je bližala kakor nevihta v poletni vročini. Čutili smo, da se politična atmosfera zgoščuje, videli smo oblake, ki so se zbirali na obzorju in s pritajeno sapo smo pričakovali, kdaj se podre to, kar je bilo gnilo že dolga leta. Vojaška oblast je v skritem strahu pred to nevihto zbirala vse, kar je bila zapustila štiriletna vojna. Z največjim naporom se ji je posrečilo sestaviti nov, po številu 41. pohodni bataljon, ki je obstojal večinoma iz mladih komaj 18letnih fantov in vojnih ujetnikov, ki so jim takoj po povratku iz Rusije stisnili v roke orožje in jih oblekli v vojaško suknjo. Pri dopolnilnih četah pa so služili stari onemogli možje ali pa komaj ozdraveli ranjenci, ki so bili že večkrat na bojnem polju. Duh, ki je vladal takrat med slovenskimi fanti, ni obeta Avstriji nič dobrega. Nesmiselno prelivanje krvi, tisoči mladih življenj, ki jih je požrl nenasitni nemški militarizem, pobijanje lastnih interesov, beda in pomanjkanje doma, nezadostna hrana in druga oskrba pri vojaki, vse to je vplivalo na moštvo, ki je postajalo od dne do dne bolj nezadovoljno. To iskro, ki je tlela skrivaj med našimi fanti 17. pešpolka, sta z vso vneto podpihovala dva rojaka, korporal Hafner in Možina, ki se je bil vrnil iz ruskega ujetništva, ker je spoznal, da je ruski narod naš sovražnik samo v očeh madžarsko-nemških politikov. Oba sta tajno širila protiaustrijsko propagando zlasti med moštvom 41. pohodnega bataljona, ki bi bil moral v kratkem na bojišče. Govorila sta, da se Slovincem ni treba boriti ramo ob ramo z Nemci za tuje interese, povpraševala sta domače častnike o majski deklaraciji in ko so jima odgovarjali, da se bliža za naš narod odločilen trenutek, sta še bolj agilno nadaljevala svoje delo. Protinemška agitacija je imela velik uspeh posebno med onimi, ki so se bili vrnili iz ruskega ujetništva in med mladimi vojaki. Starejši so bili za nacionalno idejo večinoma nedostopni, ker jim je bilo dolgoletno službovanje v vojski preveliko pokorščino in strah pred brezobzirno avstrijsko soldatesko. Besede teh dveh hladnokrvnih in narodno mislečih mož, ki sta kmalu zbrala okrog sebe ožji krog svojih prijateljev in tako razširila svojo akcijo, so padla na rodovitna tla. Med moštvom je začelo vreti. Vedno bolj pogosto so se čuli glasovi, da je dovolj prelite krvi za tujo nad-

vlado, da je treba izgnati tuje z domače zemlje in položiti orožje.

Tak je bil položaj, ko se je približal usodopolni 12. maj 1918. leta. 41. pohodni bataljon je dobil ukaz, da mora oditi drugi dan na tirolsko bojišče. Konec takozvanega „Karlovega tedna“ se je praznoval s svečano prireditvijo na strelišču. Proti večeru sem se vračal s tovariši od te slavnosti. Med potjo smo srečavali skupine naših fantov od pohodnega bataljona, ki so bili okrašeni z narodnimi trobojnicami, dasi je bilo to takrat strogo prepovedano. Vrskali so in prepevali narodne pesmi, toda videti je bilo, da se silijo, da jim petje ne gre od srca in takoj se mi je zazdelo, da se nekaj pripravlja. Okrog 11. ponoči me je nenadoma prebudila žena, češ, da se čujejo zunaj strelji. V začetku sem mislil, da se vrše kje v okolici nočne vaje, toda kmalu sem se prepričal, da temu ni tako. Pri pogledu skozi okno sem opazil, da vlada v mestu izredna razburjenost. Upognjene postave so begale semintja, čuli so se kriki in stoki, strelji pa so padali v vedno večjem številu. Ko sem odprl okno, sem opazil nekega vojaka, ki se je vzpenjal na brzojavni stolp, da prereže brzojavne žice. Jasno je bilo, da se v mestu vrše nenavadni dogodek. Hitro sem se oblekel in hitel na prosto. Zunaj je bila viharčna noč. Nemir se je polastil prirode in spečega mesta. Strelji so padali od vseh strani. Napotil sem se v vojašnico, da zvem, kaj pomeni ta nepričakovana nočna borba. Kmalu so mi povedali, da se je pri 41. pohodni bataljon, ki je bil nastanjen v barakah in vod strojniki, ki je imel svoj sedoj v mestu. Ostalo vojaštvo dopolnilnih čet je bilo nevtrajno. Geslo upornikov je bilo: dol z vojno, dovolj je prelivanja krvi za tuje interese, mi smo Slovenci in kdor ne odloži orožja, je proti nam. Ker med uporniki ni bilo neposredne zveze in so se bali, da bi ne nastopile proti njim ostale nevtrajne čete, je pohodni bataljon poslal k strojnemu oddelku svoje odposlanca, da bi sporazumno sprejeli napad od katerekoli strani. Takoj nato so bile alarmirane vse dopolnilne stotnije, ki so pod poveljstvom nemških in madžarskih častnikov odkorakale iz vojašnice v mesto. Nakana poveljstva je bila očitna. Brata so hoteli poslati proti bratu, da ga z orožjem prisili nositi še nadalje breme robstva. Toda ta načrt se ni posrečil. Dopolnilne stotnije niso hoteli streljati in ko so se srečale z uporniki, so odrekle častnikom pokorščino in se vrnile v vojašnico. V splošni zmešnjavi pa so strojnike začele streljati po pohodnem bataljonu, misleč, da to četa, ki jih hoče napasti. Na mestu

slučajnega spopada je obležalo takoj okrog 17 mrtvih in mnogo ranjenih.

Okrog 2. ponoči sem prišel v vojašnico. Takoj za menoj je prikorakala stotinja upornikov, ki jo je vodil Hafner. Uporniki so zahtevali, naj vsi vojaki in častniki, izvenredni slovenske, položijo orožje. Nemški in madžarski častniki so se nemudoma poskrili in pozneje preoblečeni zbežali z majorjem Möbiusom na čelu v 18 km oddaljen Epenstein. Uporniki pa so zasedli vojašnico in postavili svojo stražo. Se predno je pobegnil, je poslal major Möbius na postajo St. Georgen svojega zaupnika, ki je brzojavil na Dunaj: Garnizija Judenburg se je uprla, potrebna je nujna pomoč. Pošljite topništvo. Vojaštvo je bilo najbolj sovražno napram majorju Möbiusu in nadporočniku Sevniku, nasprotno pa je bil poveljnik bataljona podpolkovnik Metnitz splošno priljubljen. Civilno prebivalstvo, zlasti delavstvo, je večinoma simpatiziralo z uporniki, kajti vojne so se bili že vsi naveličali. Ob 4. zjutraj se je razburjenost po mestu nekoliko podela. Med tem časom so obvestili garnizijo v Neumarktu, kjer se je nahajal 20 lovski bataljon. Takoj je bila poslana stotinja slovenskih lovcev, da zatre upor. Slovenski fantje pa bi se bili pridružili upornikom, da ni preprečil tega drug dogodek, ki je odločil nadaljnji razvoj judenburške tragedije. V bližini mesta je nenadoma zapel bojni rog. Prikorakal je madžarski udarni

bataljon št. 3 pod poveljstvom stotnika Lukešiča, po narodnosti Slovaka, toda vnetega madžarofila in stotinja gorskih strelcev iz Celovca. To je bil odgovor na brzojavko z Dunaja. Madžarsko in nemško vojaštvo je najprej izkoristilo pohodni bataljon, nato je Lukešič zasedel vojašnico in proglasil nad mestom obsešno stanje. Na vse strani so odšle patrole, da polove raztresene upornike, ki so bili žalobno brez pravega vodstva, sicer bi bil upor utegnil roditi za Avstrijo že tedaj dalekosežne posledice. Se istega dne so polovili okrog 800 upornikov. Četovodja Smuka in še nekaj drugih fantov so dobili Madžari v neki gostilni, kjer so bili po stari navadi zidane volje. Zvezali so jih in vlekli po mestu tako, da so bili vsi krvavi in da se je celo nemško prebivalstvo zgražalo nad tem nečloveškim postopanjem. Tudi Možina in Roglija, ki sta bila med kolovodji, so kmalu pripeljali zvezana v vojašnico. Upor, ki je trajal od 11. ponoči v nedeljo do 8. zjutraj v torek, je bil končan in začelo se je drugo dejanje.

V torek, 14. maja zjutraj je prispele iz Gradca izjemno vojno sodišče. Začela se je stroga preiskava. Med preiskovalnimi sodniki se je posebno odlikoval negent, ki je mnogo pripomogel, da je sodba bila krvava. Kot kolovodje so bili obtoženi Hafner, Možina, Davtović, Stefančič, Rogelj, Smuk, Kadunc in Fajdiga.

Dr. Henrik Steska:

## O decentralizaciji državne uprave.

II.

Srednja instanca imej primerno velik teritorij, kajti sicer se gorenja načela ne dajo dobro izvesti. V direktno škodo naši državi določa ustava, da jedna oblast t. j. teritorij srednje obse upravne instance in obenem teritorij največjih samoupravnih enic ne sme imeti nad 800.000 prebivalcev. Uredba o razdelitvi države na oblasti pa je določila kar 33 oblasti. Tako na primer šteje v Srbiji in južni Srbiji ena oblast povprečno le 250.000 prebivalcev. V Bosni in Hercegovini ni dosti bolje, vsaj je vsled prehodnih odredb ustave postalo vsako okrožje oblast. Take male oblasti (pokrajine) ne morejo tvoriti primerne oslone za srednjo instanco z gori začetno izdatno kompetenco. Glede upravnih gran, ki ne spadajo k obči upravi, n. pr. za finančno upravo, za prometno upravo, za vojaško upravo itd., se smejo po izrecnih ustavnih določilih ustanoviti skupne srednje instance tudi za več oblasti (n. pr. delegacije ministrstva financ, direkcije pošte in telegra-

fa, direkcije železnice, direkcije za rečno in pomorsko brodarstvo itd.). Srednja instanca za občo upravo z velikim županom na čelu pa po ustavi ne sme obsegati več oblasti. Veliki župan tako majhnih oblasti pa za izvrševanje svojih občin upravnih poslov ne bo imel dovolj strokovnjakov dodeljenih, vsaj bi taki v eni sami oblasti premnogokrat ne imeli dovolj posla. Gotovo ni idealno, a začasno bi se mogli temu nedostatku izogniti morda na ta način, da se spopolni zakon o obči upravi s predpisom, da smejo biti strokovni referenti in inspektorji postavljeni tudi za dve ali več oblasti skupaj, a kot organi vseh dotičnih oblastnih velikih županov. Na ta način bi bilo mogoče, da uprava razpolaga res z dobrimi strokovnjaki za posamezne stroke. Jasno je, da ne kaže upravljati z nestrokovnjaki, odnosno s strokovnjaki drugih strok. Se celo pri ministrstvih le preprosto opazimo, da odločajo nestrokovnjaki, in sicer velja to posebno za upravno-pravne

Guy de Maupassant:

## Jožef.

Obema se je že močno poznalo, da sta mnogo pili... baronici Andrée de Fraisières in komtesi Noemi de Gardens.

Obe dovali sta v steklenem salonu, odkoder je bil razgled na morje. Skozi vdprta okna je brila nežna sapica poletnega večera, mlačno in osvežujoče dilanje oceana.

Obe mladi gospe sta bili zlektnjeni v dolgi naslanjači, pokušale od časa do časa sladki šartrez, pušile cigarete in se zaupno izpovedovale druga drugi; to zaupnost pa je rodila le nepričakovana omočica.

Njunina soproga sta se popoldan vrnila iz Pariza in ju pustila same na tem samotnem obrežju, ki sta ga izbrali, da se izogneta radovednim gledalcom. Oba soproga sta bila skoro po ves teden odsotna, zato sta se bila izletov, kosil na trati, plavalne šole in nagle zaupnosti, ki se tako često poraja v brezdelju in v takih letovisih. Kralji Deppe Etretat, Trouville niso bili varni, zato sta poiskala osamljeno bivaljšče v dolini Roqueville v bližini Fécampa, kjer sta shranila svoje žene za celo poletje.

Obe sta bili že omočični. Ker ni vedela, kako bi naj pregnala čas, je mlada baronica komtesi predlagala odlično večerjo s šampancem. V kako veselje jima je bilo, ko sta kuhali same; s slastjo sta použili večerjico, si hlastno točili žej, ki jo je vzbudila vročina v kuhinji. Zdaj pa sta se v salonu kratkočasile in zabavale, kadile in se opijale s šartrezom. Pravzaprav nista sploh več vedele, kaj govorita. Komtesa je zlektnila noge po naslonjalu nekega stola — bila je bolj opita kot njena prijateljica — in dejala:

»Če bi hoteli v vseh ozirih pravilno zaključiti ta večer, bi bilo treba ljubčkov. Da bi že vnaprej vedela, bi pripehljala dva iz Pariza; enega bi dala tebi...«

»Jaz,« je odvrnila druga, »jih pa najdem povsod dovolj, celo nočjo do bim fanta, če le hočem.«  
»No, torej! V Roqueville, draga moja? Kmetiča?«  
»Ne, kaj šele!«  
»Pa povej!«  
»Kaj naj ti povem?«  
»O, svojem ljubčku.«  
»Draga, meni ni živeti, če me vedno ždo ne žubi. Biti neljubljena, — o, raje v smrt!«  
»Tudi jaz sem taka!«

»Kaj ne!«  
»Da. Možki tega ne razumejo. Posebno ne naši možje.«  
»Da, res je. Kako naj bi bilo drugače? Nam je treba ljubkovanja, sladkanja, mehkuženja, to je naša srčna hrana, to je za naše življenje neobhodno potrebno, neobhodno potrebno...«  
»Da, neobhodno...«

»Vedno moram čutiti, da name nekdo neprestano in povsod misli. Naj zaspi, naj se zbudi, vedeti moram, da me nekdo ljubi, da sanja o meni, da me kliče. Če ne bi imela te zvesti, bi se čutila nesrečno, silno nesrečno, tako nesrečno, da bi jokala vse dni!«

»Tudi jaz, draga!«  
»Pomisli, da sploh ni mogoče, da bi bilo drugače. Recimo, da je bil splog šest mesecev ali eno, dve leti ljubljen, toda kmalu postane surov, divji... Ničesar ga ni več sram, pokaže se tak kakor je, za vsako stvar se razburi! Kako naj ljubimo človeka, s katerim vedno živimo skupaj?«

»Res je, res!«  
»Kaj ne! No, kje sem že obstala? Pozabila sem!«  
»Rekla si, da so vsi soprogi surovi!«  
»Da, surovi... vsi!«  
»Res je!«

»In...«  
»In...«  
»Kaj sem še dejala?«  
»Ne vem, saj nisi povedala!«  
»Pa vendar sem ti hotela nekaj pripovedovati!«

»Da? Poslušam...«  
»Da, že vem...«  
»No, povej no...«

»Rekla sem, da najdem vsepovsod častilce.«  
»Kako?«

»Glej. Če pridem v kak nov kraj, se dobro poznam z razmerami in si izberem...«

»Si izbereš?«  
»Seveda. Predvsem mora biti dotičnik odličnik, bogataš in plemenit, ne?«

»Da.«  
»Nadalje mi mora njegova moškost ugajati!«

»Kajpak.«  
»Tedaj ga začnem zvaljati...«  
»Zvaljati?«

»Da. To je prav tako kakor se vadi ribe. Nisi se nikoli ribarila?«

»Ne.«  
»Škoda. To je zelo zabavno in tudi poučno. Torej ga zvaljam...«  
»Na kak način?«  
»Glej jo, nerodnica! Kaj ne lovimo

moških tako, kot bi oni nas pravzaprav lovili? Norci menijo, da nas izbirajo oni, v resnici pa smo me, ki izbiramo, me... vedno me... Pomisli vendar: če je ženska lepa in ima močgane, kakor me dve, potem jo išče vsakdo in vselej, brez izjeme...«

»Toda kako to napraviš?«  
»Kako... prav nič ne napravim. Samo kažem se, to zadošča!«

»Kažeš se jim?«  
»Seveda. To zadošča! Če vas je moški večkrat zaporedoma videl, bo vas imel za najlepšo in najmanjšeje. Tedaj vam začenja dvoriti. Jaz se mu ne protivim in... in kmalu mi pade do smrti zaljubljen pred noge. Zdaj ga imam v oblasti in to traja manj ali delj časa, kot je pač njegov značaj.«

»Na ta način se polastiš kogar hočeš?«  
»Skoro brez izjeme.«

»Torej so vendar nekateri, ki ti kljubujejo?«

»Tudi včasih.«  
»Kako to?«

»Kako? Nekateri je Jožef iz treh razlogov: prvič, ker je preveč zaljubljen v kako drugo, drugič, ker je nenavadno boječ... in tretjič, ker je... kako se naj izrazim... ker je nesposoben, da bi zdržal do konca.«



posle. Vsak inženjer, vsak zdravnik, vsak šolnik in vsak narodni gospodar v ministruju si prisvaja pravico odločati ne le v tehniških, zdravstvenih, didaktičnih in ekonomskih stvareh, temveč tudi v administrativnih vprašanjih. Da se tudi pri najboljši volji ti odloki ne morejo odlikovati po bogve kakih temeljih, je jasno.

Ako hočemo v Jugoslaviji imeti res dobro državno upravo, bo treba, da bo kompetenca srednje instance zelo obsežna in da bodi srednja instanca v obsegu II. in poslednja stopnja. Da pa bo mnogoče srednji stopnji odkazati tako obsežne pravice, mora biti njen teritorij zadostno velik in mora imeti zadostno število strokovnjakov. Ako bomo imeli oblasti, bo centralna vlada skušala kompetenco oblastnih instanc okrniti in kljub neprimernosti takega početja vse posle koncentrirati v ministriju.

Kar se Slovenije tiče, bi bila vsa Slovenija zadostno velika za eno oblast, nikakor pa ne za dve oblasti, vsaj šteje komaj 1.000.000 ljudi in 16.000 km<sup>2</sup>. Ker moramo v upravi štediti, je mogoče le dvoje, ali male oblasti in njim na čelu veliki župan z malim nezadostnim uradniškim aparatom, ali pa velike oblasti z vsemi potrebnimi strokovnjaki. Obžalovati je le, da vsled kvarnega predpisa v predhodnih odredbah naše ustave niti začasno ne more pokrajinski namestnik za Slovenijo kakor tudi v drugih pokrajinah prevzeti poleg svojih dosedanjih poslov tudi še posle onih upravnih gran, ki spadajo k obči upravi, s to kljub temu po nepotrebnem izven stroja pokrajinske uprave.

Seveda dolgo se to stanje ne bo dolgo vzdržati in institucija pokrajinskega namestnika bo morala prenehati, a obenem se bo moralo skrbeti za primeren nadomestek. Za sedaj moramo kajpada računati s predpisom ustave o največjem številu prebivalcev v eni oblasti, vendar pa bi bila tudi že sedaj mogoča kolikor toliko primerna začasna ureditev državne uprave. Zakon o obči upravi naj bi se začasno do izpremembe ustave izpremenil v nastopnem smislu:

Vsa država naj se deli v oblasti, oblasti pa v okraje (v srezu). Na čelu oblasti stoji za vso občo upravo veliki župan. Za primer, da je oblast kljub malemu številu prebivalstva zelo obsežna ali da ima slabe prometne zveze, naj v okrajih izven sedeža velikega župana eksponirani podžupan na mesto in v imenu velikega župana vrši nekatere manj važne posle, za katere ni treba posebnih strokovnih referentov. Velikemu županu bi naj bili dodeljeni en podžupan kot njegov zastopnik in potrebno število pravnih in strokovnih oblastnih referentov in oblastnih inšpektorjev. Dopusno bi tudi bilo, da so v nekaterih krajih na dve ali več oblasti postavljene skupni strokovni referenti in inšpektorji, s čimer dosežemo potrebno specializacijo v obči upravi. Kompetenca oblastnega velikega župana naj bi načeloma vsled malega obsega posebnih oblasti sicer ne bila tako obsežna, kakršno smo si jo zaželeli za velike oblasti, in naj obsegal le vse ono, kar ni po dosedanjih in po bodočih specialnih upravnih zakonih odkazano šefu obče uprave v okraju (srezu), t. j. okrajnemu poglavarju, in kar ni izrecno pridržano ministruju. Posebno naj bi oblastni veliki župani (odnosno njih eksponirani podžupani) vršili posle pritožne, in sicer poslednje instance takrat, kadar bi okrajni poglavar odločal v I. stopnji in bi nadzirali poslovanje okrajnih poglavarjev in v manjšem v stvari predvidenem obsegu tudi poslovanje teritorialne samouprave. To vse bi se brez večjih težav izvesti. Kompetenca bi sicer v nekaterih pokrajinah bila posebno obsežna, a bi odgovarjala velikosti oblasti. Ker so v smislu ustave oblasti dokaj male, tedaj oblastnim velikim županom pripada tudi manjša kompetenca. In vendar moramo računati s potrebo decentralizacije raznih važnejših, dosedaj ministruju ali pokrajinskim upravam pridržanih poslov. To najvažnejše vprašanje bi se dalo na ta način rešiti, da se z noveliranim zakonom o obči upravi določi, da vrše oblastni veliki župan v Ljubljani za vso Slovenijo, oblastni veliki župan v Zagrebu za vso Hrvatsko in Slavonijo, župan Srema, oblastni veliki župan v Sarajevu za Bosno in Hercegovino in oni v Splitu za Dalmacijo namesto in v imenu ministruja izveste posle, ki bi sicer morali pripasti ministruju, a jih sedaj vrše odnosno bi jih vsaj morali vršiti pokrajinski namestniki. Tem oblastnim velikim županom naj bi se pripadalo naslov bana za Slovenijo, za Hrvatsko, za Bosno ali pa za Dalmacijo. K ti navedenim poslom naj bi posebnost spadali razni posli glede personalnih stvari, izdavanje raznih izvršilnih uredb, nadziranje drugih oblastnih velikih županov in podžupanov in poslovanje kot II. in poslednja stopnja takrat, kadar bi mariborski veliki župan, izvenzagrebški veliki župan, odnosno eksponirani podžupani v Hrvatski in Slavoniji, izvensarajevski veliki župan v Bosni in Hercegovini ali dubrovniški veliki župan odločali izjemoma v I. stopnji. Kadar bi pa ti bani I. s. oblastni veliki župani v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu

in Splitu po obstoječih predpisih odločali izjemoma kot I. stopnja, pa naj bi ne bila dopustna daljna pritožba, temveč naj bi bila dovoljena le tožba na upravno sodišče. V obsegu bi pa bila tožba na upravno sodišče le takrat dopustna, če se je stvar v dveh administrativnih instancah obravnavala. Za primerno enobraznost in enotnost pa bi bilo poskrbljeno s tem, da bi se zoper razsodbe upravnih sodišč sicer le izjemoma, a vendar smela dvigniti pritožba na državni svet zaradi varstva zakona.

S tako reorganizacijo bi se dvojno doseglo.

1. v Srbiji, Južni Srbiji in Črnigori kompetenca sreskih upravnih organov itak ni tako obsežna kot drugod v naši državi in vsled tega bo kompetenca ministruja tem obsežnejša, saj bo za te

krajine in za Vojvodino ministruju rešavalo pritožbe zoper prvostopne odločbe oblastnih velikih županov in njihovih eksponiranih podžupanov. S tem, da se za navedene štiri pokrajine ne vpelje institucija banov, s tem tedaj bi se želi raznih srbskih krogov po večji centralizaciji teh štirih pokrajin v eno enoto v veliki meri ustreglo in za te štiri pokrajine bi bil Beograd res pravo politično središče.

2. v ostalih pokrajinah, t. j. v Sloveniji, v Hrvatski, v Bosni in v Dalmaciji pa bi dosegli potrebno upravno decentralizacijo, ne da bi vsled tega trpele edinstvo države, saj bi beogradska ministruja nadzirala poslovanje banov in velikih županov in bi tudi državni svet izjemoma odločal o pritožbah zoper razsodbe upravnih sodišč.

## Slavnostna izročitev naših odlikovanj univ. prof. dr. Hlavi in mojstru Josipu Holečku.

V Pragi, 5. maja 1923.

Včeraj se je zbrala v salonu jugoslovenskega poslanstva v Pragi družba odličnih prijateljev jugoslovenskega naroda k intimni slavnosti: dvema zaslužnima bratoma Čehoma je bil izročen red sv. Save I. razreda.

Goste je pozdravil najprvo chargé d'affaires dr. Branko Lazarevič, ki je v daljšem, globoko zasnovanem govoru obeležil pomen trenutka, ko vladar jugoslovenske države odlikuje dva moža, ki sta si pridobila za svobodo in ujedinjenje njegovega naroda toliko zaslug. V osebah dr. Hlave in Josipa Holečka so se očrtali češki možgani in češko srce, češka znanost in književnost in sijajno se je potrdila visoka njihova idejna in moralna skupnost z usodo naroda, kateremu je sv. Sava Hus. Dr. Lazarevič je obsežno razložil nastanek in svrhu podeljenega reda, na kar je obema odlikovancema prisrčno čestital. Generalni konzul Vučković jima je na to pripel red in jima istotako čestital. V imenu ministruja narodne prosvete kraljevstva SHS je izrekel čestitke jugoslov. kulturni attaché dr. Prohaska. Omenil je, da je dr. Hlava v času balkanske vojne odkrito kazal svojo ljubezen do Srbije in se je brez strahu zglasil pri kralju Petru. Mojster Holeček pa je bil oni, ki je rekel že pred davnimi leti, da živi na jugu slovanski narod, ki prevzame prvo vlogo v osvobojevanju slovanskih narodov. Oba moža, katere sta srečno dočakala osvoboditev slovanskih narodov, sta granitna značaja in zato nista podlegla nikakim vplivom, marveč sta delovala trajno dalje za osvobojevanje. Mi cenimo njuno delo in zato kličemo: Živela naša priatelj! Predsednik »Jugoslavije« ing. c. Bračič ju je pozdravil imenom jugoslovenske omladine, ki se bo vselej s hvalečnostjo spominjala njunega, za blagor vsega naroda izvršenega dela in se bo vedno ozirala na nju kot na svoje velike vzore. Zato jima kliče: Živio!

V imenu obeh je spregovoril dr. Hlava, proseč najprej o odpravnika poslaniških poslov Lazareviča, da bi sporočil Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru njuno zahvalo za podeljeni jima visoki odlikovanji. Zahvaljuje se tudi za pohvalo, nasuto na njuni glavi, ki pa spada pred vsem na prijatelja Holečka, ki je položil in utrdil temelje za srbsko - češke stike. Kar je on storil,

je vredno spoštovanja in zasluži priznanje obeh narodov. Moje delo je samo odtok tega, kar je izvršil Holeček. Ako sem počaščen s takim odlikovanjem, je z njim odlikovana pravzaprav cela vrsta čeških zdravnikov, ki so rade volje delovali za zblizanje obeh narodov. Z enako pravico kakor jaz bi imel biti odlikovan prijatelj dr. Semerád, ker je on s tovarišema Pešino in Veselim navezal stike s slovanskimi zdravniki. Delovala sta za slovansko organizacijo zdravnikov, ki je bila za časa stare Avstrije tako nevarna, ali vojna je prerušila naše vezi in žal, da Poljaki in Rusi niso pokazali elana za slovansko stvar. Danes upamo, da privedemo ideale svoje mladosti k cilju, da bodo jugoslovenska vseučilišča skupno z našimi držala prapor prosvete. Vi mladi jugoslovenski dijaki medicinci ste dobili pri nas ljubezen in naklonjenost, za kateri se zahvalite s svojim delom v svoji domovini. Naj se izpolni kar najhitrejša vaša želja, da bi mogli študirati doma na zdravniških fakultetah! Veste dobro, da smo najboljši prijatelji Jugoslovenov. Živio narod SHS!

Za zdravstveno ministrujo čsl. republike je čestital dr. Hlavi dr. Semerád, odklanjajoč njemu izraženo hvalebo, ker je bilo mogoče delovati edino le po zaslugi dr. Hlave in po njegovem prizadevanju so si zdravniki stvorili svoje lastno slovanstvo, katero so pojmovali kot višek internacionalizma. Njegov program obsega medsebojno spoznavanje slovanskih zdravnikov in prirodoslovcev in da bi se doseglo realno zblizanje, se je delalo na slovanski zdravniški terminologiji, izdajala se je slovanska revija, vršili so se sestanki in skrbelo se je za zimenjavo profesorjev na visokih šolah. Navaja zasluge dr. Hlave v teh smereh in njegove stike z Rusijo, pri katerih se je izpostavljala nevarnosti persekucije s strani avstrijskih uradov, in končno njegovo vedenje kot člana gosposke zbornice. Nikdar se ni izneveril svojemu narodu. Govornik želi, da bi se Miljukov in Novgorodcev od Hlave naučila, kako se dela slovanska vzajemnost.

Živahno soglasje je spremljalo vse izjave čestitk, na kar so slavljence, ma čestitali še številni njuni osebni prijatelji, pridruživši se k tej intimni slavnosti češkoslovosko - jugoslovenskega pobratenja.

J. K. S.

## Pismo iz Poljske.

Po priznanju severnih in vzhodnih mej napram Litvaniji in sovjetski Rusiji — kar se je uredilo povsem po željah poljske republike — je zastalo tukajšnje parlamentarno življenje. Poslanci so odšli večinoma na štirinajstidnevne počitnice, dočim se je novi predsednik republike Wojciechowski napotil v spremstvu ministrstva predsednika Sikorskega, nekaterih ministrov senatorjev in poslancev v poljsko Pomorje. Dne 20. aprila je prispel na svojem potu v Gdynjo, kjer se gradi poljsko vojno pristanišče. Poljska vojna mornarica obsega zdaj 2 topničarki po 340 ton »General Haller« in pa »Komendant Pilsudski«, dalje 6 torpedov po 350-400 ton, 4 minonosce po 200 ton in 4 rečne monitorje na Vistli. Izmed torpedov, ki jih je podedovala Poljska od Nemčije, so samo tri šele uporabne in še te brez torpednih cev. Druge tri se nahajajo v popravilu. Minonosce je kupila Poljska po prevratu od Panske in so oboroženi vsak sam z enim topom. Celotni mornariški personal broji okrog dva tisoč mož.

Medtem pa, ko se mučijo državni predsednik in ministri v Gdynji, se pripravljajo Varšava na veliki narodni praznik 3. maja, ko se ima med drugim odkriti tudi spomenik narodnega heroja grofa Poniatowskega na Saškem trgu. Grof Poniatowski je bil vrhovni organizator poljskih legij pod Napoleonom, ki so se ob strani Francozov borile proti Rusom. Padel je Poniatowski v bitki pri Lipskem. Proslava ima značaj velike manifestacije francosko-poljskega prijateljstva in se je udeležil med drugimi francoski dostojanstveniki, kakor je znano, sam generalisimus Foch, katerega slike so že danes razstavljene po vseh izloženih oknih Varšave. Ker nosi gen. Foch naslov poljskega maršala, mu bo ob priložnosti na poljski teritoriji predal volni minister Sosnkow-

ski častno maršalsko bulavo. Na spomeniku je upodobil Poniatowski v nadčloveški velikosti, sedeč na konju in obrnjen z licem proti vzhodu — Rusiji.

Nasproti temu monumentu pa se dviga najlepša stavba Varšave, bivša ruska saborna cerkev, ki jo prično po odkritju spomenika Poniatowskega podirati. Pred vojno so bile v Varšavi tri pravoslavne cerkve. Po prevratu so eno izmed njih Poljaki takoj porušili, najlepšo izmed njih — saborno cerkev na Saškem trgu — so izpremenili za časno v katoliško garnizijsko cerkev, dočim je tretja v predmestju Pragi ostala last pravoslavne občine. Saborna cerkev, ki je bila po prevratu nekaj časa katoliška in se ima zdaj podreti, je molstersko delo ruske-bizantinske arhitekture in raskošno opremljena z dragocenimi mozaiki. Samo ruska »duma« je votirala za nje zgradbo 3 milijone predvojnih rubljev, enako svoto pa so dale tudi privatne zbirke in posebni davek v to svrhu. Liga Narodov se je vspešno protivila nje razrušitvi s ozirom na umetniško vrednost cerkve in pa na razpoloženje pravoslavni državljani, ki jih šteje Poljska nekoliko milijonov. Toda stremeljivo, uničiti vse sledove carskega gospodstva, je dovedlo »Sejm« kljub protiviljenju Lige Narodov in protestu Bala in Malorusov do tega, da se je prodala stavba za 24 milijard mark nekemu arhitektu, ki jo naj podere in razproda material. Kljub visoki kupnini upa podjetnik napraviti pri prodaji materiala in dragocenih mozaikov lep dobiček. Tako bo izgubila Varšava v kratkem svojo najlepšo zgradbo.

1. maja se ima vršiti tu delavska proslava, ki se je po udeležbo samo poljski socialisti in pa komunisti. Krščanski socialisti praznujejo svoj praznik zajedno z ostalim narodom 3. maja. Kot uvod k delavski

proslavi je aretirala policija v zadnjih dneh kakih 20 komunističnih vodij in uradno zapечатla lokale delavskih društev. Po časopisnih poročilih je bilo pri tem odkritih več raznih dokumentov, ki dokazujejo direktno zvezo tukajšnih organizacij z Moskvo.

Kakor vse druge države trpi tudi Poljska pod veliko dragotino, ki pa je šele od novega leta postala zelo občutna, dočim je bila dotlej Poljska ena izmed najcenejših držav. Vendar so cene tekom meseca aprila vsled začasne stabilizacije marke poskočile po uradni statistiki samo za 10%. Še tekom letošnjega leta namerava država izdati zlat denar. Konkurs za osnutke zlatega denarja je bil pred kratkim razpisan v dnevnikih.

Jugoslovenskih visokošolcev se nahaja v Varšavi nekaj nad trideset. Tretjina od teh — in sicer največje — stanujejo v skupni spalnici v šestem nadstropju velike trgovske hiše v židovskem predmestju, kamor jih je nadomestilo prosvetno ministrujo. Samo tretjina naših dijakov, ki razpolaga z zadostnimi sredstvi, si je mogla oskrbeti zasebna stanovanja v mestu, dočim se je ostala tretjina in to so ravno Slovenci — nastanila v letovišču Milanówek, ki je

27 km oddaljen od Varšave. Tam ni samo stanovanjsko vprašanje manj težavno kot v mestu, ampak tudi prehrana je mnogo cenejša in solidnejša vsled tega, ker leži sredi kmetov.

V letnem semestru je prišel na varšavsko univerzo naš rojak profesor dr. Fran Blešič. Prošli teden je imel svoje prvo predavanje o jugoslovenski književnosti z ozirom na istočasne struje v Poljski. Prof. Blešič je predaval v gladki poljski pred mnogobrojnimi občinstvom, obstoječim iz znanstvenikov, dijakov in pa raznih drugih oseb, ki se zanimajo za razmere v naši domovini. Ob nastopu in odhodu ga je avditorij pozdravil z gromkim aplavzom.

Tukajšni dnevnik prinaša redno daljša poročila iz naših krajev, posebno iz Bosne in Dalmacije. To je imelo dobre posledice. Poljska javnost se je jela živahno zanimati za našo riviero. Na naše poslanstvo prihaja nebroj dopisov, zlasti iz znanstvenih krogov, v katerih dotičniki prošijo za informacije o naših morskih kopališčih in letoviščih. Morda bomo letos lahko na našem jugu pozdravili prve goste iz svobodne Poljske.

—U—

## Notranjepolitična situacija.

PRED ODLOČILNIMI MOMENTI. — VPRAŠANJE, ALI SE NAJ PROTI RADICU VPORABI ZAKON ZA ZAŠČITO DRŽAVE. — KOROŠČEVA TEORIJA O TREH NARODIH.

— Beograd, 9. maja. (Izv.) Tekom včerajšnjega dneva ni bilo niti v parlamentu, kjer zboruje edinole verifikacijski odbor, niti v ministrskem svetu važnih odločilnih dogodkov. Opažati pa je, da se zopet pojavljajo novi elementi, ki bodo skušali sedanjemu parlamentarnu strukturo kolikor toliko predrugačiti. V verifikacijskem odboru se še vedno vodi ljuta borba med demokrati in radikali. Včerašnja debata je bila v tem oziru zelo karakteristična. Drugače je v parlamentu navidežno mirna atmosfera. Živahno pa so se začela zopet razpravljati notranjepolitična vprašanja, problem sporazuma med Srbi in Hrvatji prehaja v kritično fazo. Parlamentarni in politični krogi trezno in resno razmotrivajo prave cilje Koroščeve politike. V narodni skupščini je sedaj prav malo poslancev, večina se jih nahaja doma, toda prihodnji teden bo parlament zopet oživel, ko se sestane v ponedeljek ali torek na plenarno sejo.

V ministrujih se zadnji čas marljivo pripravljajo in redigirajo načrti najnujnejših zakonov. Vlada je sedaj že definitivno sprejela načrt o uradniški službeni pragmatiki oziroma zakon o državnih uradnikih in javnih nameščencih. V celotnih obrihih so začrtane smernice, kako se ima izvesti redukcija nekvalificiranih uradnikov. V vojnem ministruju je izdelan zakon o organizaciji naše vojske, ki pride takoj za uradniškim zakonom na dnevni red v narodni skupščini. Ministruju financ zbira material za sestavo proračuna za leto 1923/24. Obenem pa se tudi proučava zakonski načrt o izenačenju neposrednih davkov za vso državo.

Tekom poslednjih dni so se pojavila zelo delikatna notranja politična vprašanja. V radikalnih vrstah se vedno bolj in bolj razmotriva vprašanje, kako stališče naj zavzame radikalna stranka napram Radicevi negativni abstinenčni politiki in napram dvorezni politiki revizionističnega bloka, ki ga vodi dr. Korošec. Razne Koroščeve izjave, posebno pa njegov intervju v nedeljskem »Slovencu« so predmet živahnim političnim diskusijam. Splošno naglašajo,

jo, da je vsak sporazum z Radicem nemogoč in da je razmerje radikalov napram Radicu abnormalno. V beogradskih političnih krogih je splošno iznenadenje in začudenje vzbudila Koroščeva teorija o treh narodih in skoro vsi beški listi jo komentirajo. V parlamentarnih krogih zelo zamerijo in se začudeno vprašujejo, kaj je hotel dr. Korošec s tem označiti. Kolikor toliko jasna postaja sedaj tendenca, ki jo zasledujeta Radic in Korošec in radi tega se je na eni strani zopet resno začelo razmotrivati, ali se naj z demokrati napravi notranjepolitično državno premirje in obnovi koalicijske, ali se naj nadaljuje sedanjí kurz radikalne politike, kajti mnogi so prepričani, da je taka politika lahko tudi katastrofalna za državo in posamezne pokrajine. Nesporo je, da vlada ne sme več popuščati napram Radicu in Korošcu in da ne sme privoliti v njih teorijo.

Ker Radic s svojimi poslanci ni prišel v parlament, ni predložil pooblastil, vidijo nekateri v tem ponizanje skupnega parlamenta, bagateliziranje narodne skupščine in že se čujejo glasovi, da se naj vsi radicevski mandati uničijo na temelju zakona o zaščiti države, kakor se je to zgodilo v prejšnji skupščini s komunističnimi.

Zadnji dogodki so pa tudi pokazali, da je popolnoma onemogočeno vsakó razgovorjanje z Radicem in revizionisti in že se čujejo zopet resni nasveti tudi v radikalnih vrstah, da bi se začela akcija za obnovo radikalno-demokratske koalicijske. Splošno pa naglašajo, da je potrebna vlada močne roke. Naša javnost je v resnici že tako razdražena in razjarjena z raznimi demagoškimi frazami, da je nujno potrebna v interesu državnega jedinstva in v interesu sporazuma med Srbi, Hrvatji in Sloveni močna vlada.

Prihodnji teden, ko se sestane narodna skupščina, ki ima po sprejetem poročilu verifikacijskega odbora o odobrenih mandatih voliti definitivno stalno skupščinsko predsedništvo, je pričakovati vsakakor važnih in odločilnih dogodkov.

## Narodna skupščina.

SKLICANJE PLENARNE SEJE. — BURNNA DEBATA V VERIFIKACIJSKEM ODBORU.

— Beograd, 9. maja. (Izv.) Na včerajšnjem sestanku med Pašičem in časnim predsednikom narodne skupščine dr. Pelešem je bilo določeno, da se plenarna seja narodne skupščine, če ne pride do novih komplikacij, ima sklicati za ponedeljek ali najkasneje za torek.

— Beograd, 9. maja. (Izv.) Kakor običajno, je včeraj verifikacijski odbor razpravljal o raznih pritožbah na dopoldanski in popoldanski seji. Dopoldanska seja je pričela ob 9. Razvila se je daljša razprava o pritožbah radi volitnih mahinacij v Krajini. Demokrate so se zatevale, da se v ta volilni okraj odpošle posebna preiskovalna komisija, ki bi imela ugotoviti razne protizakonite volilne sleparije. Predlog demokratov je bil z večino glasov odklonjen in so bili mandati tega volilnega okraja verifikirani. Dalje so bile v razpravi pritožbe iz skopljanjskega, požeškega in liškega okraja. Mandati so bili verifikirani. Radikali so se pritožili proti izvolitvi Svetožarja Pribečevića v liškem okraju. Pritožba je bila neutemeljena in je bil mandat Pribečevića verifikiran.

Na popoldanski seji je prišlo do burnega incidenta med demokratimi in radikali.

V razpravi je namreč prišla pritožba radikalov proti trem demokratskim mandatam iz kumanovskega volilnega okrožja. Radikali niso tam dosegli kolikarstva in navajajo, da so to povzročili makedonski komitaši, ki so v več občinah volišča razgnali. Razvila se je zelo ostra debata in končno je dr. Kumanudi izjavil, da bi bilo razveljavljanje demokratskih mandatov čin gola gola nasilja. Kumanudi je končno zagrozil, da bo demokratska stranka izvajala najdalekosežnejše posledice in bo resno premotila vprašanje, ali je v tem parlamentu mogoča resna opozicija. Končno je bilo sklenjeno, da se vprašanje o kumanovskih mandatih odloži.

— Beograd, 9. maja. (Izv.) Po informacijah iz radikalnih krogov bo radikalna stranka kandidirala za predsednika narodne skupščine minister ver. g. Ljuba Jovanović. Daje satrjujejo, da se ne izvrši nikakva tekonstrukcija v vladi, temveč se samo popolnito izprazni ministruja za trgovino in industrijo in ministruja za poljedelstvo in vodo. Če prevzame g. Ljuba Jovanović predsedništvo narodne skupščine, pride na njegovo mesto dr. Vola Janjić.

## Senzacionalen proces v Sarajevu.

— Sarajevo, 9. maja. (Izv.) Pred tukajšnjim vojaškim sodiščem se je včeraj dopoldne pričel senzacionalen proces proti 59 vojakom Hrvatov, pripadajočim 48. pešpolku radi upora. Kakor znano, se je ta polk lansko leto aprila meseca v Plevni uprl, zapustil vojašnico ter hotel oditi proti domu na Hrvatsko. Včeraj je bilo zaslišanih 25 voja-

kov. Vsi se zagovarjajo na ta način, da niso hoteli napraviti upora, marveč da so hoteli iti samo domov po kruha, ker niso v Plevlju dobivali paketov in so bili lačni. Hrana v vojašnici jim ni bila zadostna. Izkazalo se je, da je bil ta izgovor jalov, ker je bila hrana dobra in izdatna.



# Telefonska in brzojavna poročila Angleško-italijansko prijateljstvo.

— London, 8. maja. (Izvir.) »Manchester Guardian« pravi k posetu angleškega kralja, da je angleško-italijansko prijateljstvo morda v Evropi edino prijateljstvo, ki sloni na čustvu in ne na interesih. To prijateljstvo naj se porabi za rešitev Evrope pred pogibom, ki je pred. Zunanja situacija se slabša od dne do dne in list vpraša, ali bi ne mogli Anglija in Italija izbrati svojega prijateljstva v to svrhu, da se ustvari atmosfera in odločitev v korist miru. Za Anglijo ni mir samo vprašanje interesov, marveč vitalna potreba. V Italiji govore fašisti o obnovi tradicij starega Rima, katerih večji del pa ne stremi po pridobivanju, ampak po restavraciji Evrope, ki se danes nahaja v smrtni nevarnosti.

## ANGLEŠKA KRALJEVSKA DVOJICA V RIMU.

— Rim, 8. maja. (Izvir.) Na snočnem banketu priloženem na čast anglijskega kralja Jurija V. in kraljice Marije so bile izmenjane napitnice. Italijanski kralj je napil anglemu dobrodošlico, naglašajoč, kako je angleški narod v veliki svetovni vojni nudil moralno podporo italijanskemu v borbi za osvoboditev in ujedinenje. Na italijanski fronti so se bok ob bok borili angleži z italijani. Italija zna ceniti visoko podporo angleškega naroda.

Angleški kralj Jurij je naglašal, da Anglija vedno vodi takoj politiko, v kateri vpoštevata Italijo. Spominjal se je padlih junakov na italijanski fronti.

— Rim, 8. maja. (Izvir.) Italijanski tisk zelo mnogo piše o zunanje-politični važnosti obiska angleškega kralja Jurija. Listi komentirajo tudi napitnice na snočnem banketu in omenjajo izredno ostrino obeh govorov.

— Trst, 9. maja. (Izvir.) Angleški kralj obišče prihodnje dni vse kraje, kjer se je angleško vojaštvo borilo skupno z Italijani proti Avstriji. Na tem potu spremlja kralja ministrski predsednik Mussolini, ki namerava v Vittorio Veneto imeti velepomemben političen govor.

— Rim, 9. maja. (Izvir.) Danes je angleška kraljevska dvojica ogledala zanimivosti mesta. V spremstvu italijanskega kralja je obiskal kralj Jurij Pantheon in je položil na grob nepoznanega vojaka pred spomenikom Viktorija Emanuela II. krasen svež venec.

— Rim, 9. maja. (Izvir.) Ministrski predsednik Mussolini je zelo obširno konferiral z italijanskimi poslaniki v Partzu, Londonu in Berlinu. Posvetoval se je pa tudi s francoskim, angleškim in nemškim poslanikom. Verjetno je, da bo Italija skupno s Anglijo odgovorila na nemško pomdubo.

## KOMENTARIJ K NAPITNICAM.

— Rim, 9. maja. (Izvir.) »Giornale di Roma« izjavlja, da vsebujejo napitnici obeh kraljev nenavadno toploto iskrenih čustev. Italijanski kralj je naglašal staro prijateljstvo in izrekel k angleško-italijanski politiki nastopne značilne besede: Oni ideal, ki tvorijo bistveno temelj naše kulture, ne morelo določati nasprotne si aspiracije ne na terenu vzajemnih nacionalnih interesov in ne na onem, mnogo širšem torišču odnosa.

## PREPIR V RUSKI KOMUNISTIČNI STRANKI.

— Moskva, 8. maja. (Izvir.) XII. kongres ruske komunistične stranke ni mogel ostati brez posledic ne samo v pogledu splošne, politične sovjetske vlade, marveč tudi za stranko samo. Nesporazum v stranki datira od predlanskega leta, ko je moskovska vlada pod pritiskom razmer uvedla takozvano novo gospodarsko politiko, ki je znova razvzela roko trgovcem in verzišnikom in odprla inozemskemu kapitalu pot v Rusijo. Ta, bistveno komunističnega programa nasprotujoča politika, je razdelila komuniste na dva sovražna tabora, ki sta si bila idejno v lahki dolet, dokler to sovražstvo na zadnjem kongresu ni prikipelo do vrhunca in dobilo docela realno obliko. Zmagalo je bojevitvo levo krilo in kakor povsod, tako je tudi pri komunistih v.

## OBSODBA NEMŠKEGA INDUSTRIJALCA KRUPPA.

— Verden, 8. maja. (Wolf.) V procesu proti Kruppi in njegovim ravnateljem je državni pravnik predlagal obsodbo obtoženih glede prve inkriminacije, ki se tiče zarote proti varnosti okupacijskih čet. Predlagal je obsoditi Kruppa na 15 let ječe in 50 milijonov denarne globe, ravnatelja Bruhna, Hartwiga, Osterlena, Bauera, Schäfera, Kuntza in Schetlera pa po 10 let ječe in 10 milijonov denarne globe. Neprisotni ravnatelj Gross naj bi bil obsojen na 20 let ječe. Obsodbo Müllerja je državni pravnik prepustil sodnemu dvoru.

Včeraj zvečer je bilo zaslišanje prič v Kruppovem procesu končano. Obravnava je bila preložena na danes jutro. Dopoldne se je vršilo posvetovanje državnega pravdnika in obrambe.

Po posvetovanju, ki je trajalo nad dve uri, je bila ob 6. zvečer izrečena v Kruppovem procesu obsodba. Na 15 let ječe in 100 milijonov denarne globe so bili obsojeni: Krupp pl. Böhlen-Halbach, ravnatelja Hartwig in Osterlen. Na 10 let ječe in 100 milijonov denarne globe ravnatelj Bruhn; na 20 let ječe in 100 milijonov denarne globe ravnatelji Schäfer, Bauer, Schreppel.

## ULTIMATUM ANGLIJE RUSIJI.

— London, 8. maja. (Izvir.) Angleški zastopnik v Moskvi je sovjetski vladi izdal ultimatum, da mora v 48 urah odgovoriti na njegove zahteve. S to noto zahteva angleška vlada, da sovjetska Rusija izda vse, kar je v lasti, vključno s svojimi orožnimi silami, in da se vrne v lasti, vključno s svojimi orožnimi silami, in da se vrne v lasti, vključno s svojimi orožnimi silami.

šajev med narodi. Angleški kralj je enako srčno zatrdil, da vežejo že celo stari spomini, postavljeni na še sveže orožne brastve, oba naroda z vozlom, katerega ne more nikak sunek raztrgati. Italijanski list pišejo o posetu najvažnejšemu, pričakujoč najboljšega razmerja med Italijo in Anglijo v bodočnosti. Posebno se je priključil kralj Jurij Italijanom, ker je v svoji napitnici omenil tudi italijansko zmago pri Vittorio Venetu.

## ANLEŠKA SE VEDNO UPA.

— London, 8. maja. (Wolf.) Angleški politični krogi smatrajo nemško ponudbo kot povod ne pa kot temelj za nadaljnja pogajanja. Domneva se, da na istem stališču stoji tudi Italija. Angleška vlada meni, da francoski odgovor Nemčiji še ne pomeni, da so »vrata zaprta«. Za to je Angleška namignila Nemčiji, naj počaka njene in italijanske note in tedaj predložijo zavezniškim državam nekoliko spremenjeno ponudbo.

## LORD CURZON KOKETIRA Z ITALIJO.

— London, 8. maja. (Reuter) Zunanji minister Curzon je poslal italijanski vladi noto, v kateri izraža svoje obžalovanje, da ne more spremljati angleške kraljeve dvojice in se udeležiti manifestacij v znak sloge in starega prijateljstva obeh zavezniških držav. Vdoličnim državnikom Italije želi uspeha in izraža končno iskreno željo Angleške, ki je pripravljena ob vsaki priliki priskočiti na pomoč Italiji, da slednja doseže svoj cilj.

## FRANCOSKI PARMALENT.

— Pariz, 9. maja. (Izvir.) Danes je zopet prišel parlament zborovati. K dnevnemu redu se je oglašil ministrski predsednik Poincaré, ki je kratko omenil kredite, ki jih ima Francija zahtevati radi zasedbe ruhrskega ozemlja od Nemčije. Ko se prične ta debata, pod ministrski predsednik ekspozice o vseh aktualnih zunanje-političnih vprašanjih. Zbornica je njegovo izjavo kratko vzela na znanje.

## SKUPNI NASTOP ANGLIJE IN ITALIJE V REPARACIJSKEM VPRAŠANJU.

— London, 8. maja. (Izvir.) V spodnji zbornici je podal zakladnik minister Baldwin v imenu odnosega ministrskega predsednika Bonar Lawa kratko izjavo v zadevi nemške pomdube. Baldwin je odločno naglašal, da bi se boljše dokumentirala solidarnost zavez. držav, če bi bil izročen nemški vladit kolektivni odgovor. Dalje je povdarjal, da angleška vlada vstraja na stališču, da bi bila najboljša in najpametnejša metoda kolektivno s francosko, italijansko in belgijsko vlado odposlati noto, ker je bila nemška nota odgovor na javno in oficijelno inicijativo, ki jo je dal zunanji minister Lord Curzon. Angleška vlada je dalje mnenja, da ni na mestu premagljivost in da je treba stvar trezno in resno premišljati. Dolžnost angleške vlade je, da stori vse in bo skupno z italijansko vlado odgovorila na nemško noto. Anglija odobrava italijansko stališče. Stično izjavo kakor Baldwin je podal zunanji minister lord Curzon v gosposki zbornici.

## VELJAVI GOSLO: gorje premaganim. Sedaj prihajajo iz Moskve poročila, da je leva struja nastopila s terorističnimi akti proti desničarjem, ki jih vodi Ljeningov zastopnik Kamenjev. Takoj po končanem kongresu je vlada po naročilu ekstremistov aretirala okrog 2 tisoč pristašev zmerne struje in znani poglavar čezvčaske Dzeržinski, ki ima sedaj v Moskvi neomejeno oblast, namerava baje aretirati tudi Kamenjeva. Trockij pa je odstopoval na deželo, kjer po vzorcu svojega druga iz čezvčaske »čisti« komunistično stranko. Ta preprič med komunisti, ki ni več samo idejnega značaja, lahko rodi za sovjetsko Rusijo usodopolne posledice, kajti edina sila, ki je držala sovjete pokonč, je bila baš komunistična stranka, ki je sedaj definitivno razcepljena.

## VAŽNA IZJAVA MAC NEILLA.

— London, 8. maja. (Wolf.) Na neko vprašanje je Mac Neill v spodnji zbornici odgovoril, da nima nobene uradne informacije o zbližanju Nemčije in Rusije, ki bi bilo naprejeno proti Poljski.

## MARŠAL FOCH NA POZNANSKEM.

— Varšava, 8. maja. (Izvir.) Po končanih svečanostih ob priliki narodnega praznika 3. maja je maršal Foch odpotoval na Poznansko, kjer so mu priložili srčen sprejem. Tu si očelja velike manevre poljske armade, nakar se vrne v sredo v Varšavo. Predno zapusti Poljsko in pride v Prago, namenjajo obiskati še Lwow in Košice.

## NEMIRI NA KITAJSKEM.

— Peking, 8. maja. (Wolf.) V Šantungu je odpuščeno vojaštvo napadlo vlak. Vlada je poslala na lice mesta ekspresni vlak, da ukroti roparje in osvoboditi jeznike. Pri napadu je bil ubit nek anglež. Med ujetniki je 27 inozemcev, med njimi 12 Amerikancev, več Italijanov in Angležev. Ujeta je bila tudi neakinja Rockefellerja, ki so jo na kmalu osvobodili.

## OBSODBA PATRIJARHA TIHONA POTRJEJA.

— Riga, 8. maja. (Rusalka.) Sovjetski listi potrjujejo vest, da je vsemrski cerkveni koncil z vsemi proti enemu glasu obsodil patrijarha Tihona kot veleizdajalca in ga izobdil iz pravoslavne cerkve. Istočasno je bil ukinjen tudi inštitut patrijarha tako, da je stara ruska cerkev sedaj brez poglavarja.

## NEMŠKI SOCIALISTI PRIDEJO NA KRMILO.

— Berlin, 8. maja. (Izvir.) Odgovor francoske vlade na nemško ponudbo je v znatni meri vplival tudi na notranjo politiko Nemčije. Socialistične stranke, ki že od začetka niso zadovoljne s politiko kancelarja Cuno, so dobile sedaj zanesljivo orožje, s katerim hočejo nastopiti proti sedanjim vladit. Voditelji strank se živahno posvetojejo o spremembi državnega krmla in smatrajo, da je po neuspešni akciji odstopa kancelarja nezbežen. Baje hočejo socialisti pričakati kaj bo odgovorila Angleška, potem pa bodo

## legi, in zahtevamo kot taki stvarnosti in resnosti.

## Krvav pretep med socialisti in komunisti.

— V pruskem deželnem zboru je prišlo pri burni debati o poslovnem redu k predlogu o zaupnici ministru Severingu od krvavega pretepa med socialisti in komunisti. Komunistični poslanec Katz je zakričal z govorniške tribune na socialiste »schmieriges Gesindel«, nakar so zavpili socialisti »Holt doch den Hund herunter!« Nato so se spopadli in nabijali toliko časa, da so odšli nekateri s krvavimi glavami iz zbornice. Katz je izključen za osem dni.

## Obtožba proti ministrstvu Gešov-Danev.

— Bolgarska vlada odredila, da se ima vršiti sodna preiskava tudi proti bivšemu kabinetu Gešov-Danev, ki je sklenilo balkansko zvezo in bilo na krmlu za časa bolgarsko-srbsko-grške vojne proti Turčiji. Material za obtožbo je že popolnoma pripravljen in razprava proti Gešovu, Danevu in tovarišem se bo nemara vršila že v drugi polovici meseca junija. Gešova se obdolžuje, ker je sklenil balkansko zvezo, ki je Bolgarsko zapletla v vojno in ker ni imel dovolj odločnosti, da bi v odločilnem trenutku rekel »Dosti!«, ko je ves svet razen carja Ferdinanda že vedel, da Bolgarija drči v propad. Dr. Daneva se obremenjuje za to, ker je kot predsednik narodnega sobranja na pripravljanje carja Ferdinanda v času, ko so bolgarske čete stale pred Čadaldžo, odbil turške predloge za mir ter dirigiral bolgarsko vojsko proti Carigradu samo zato, ker si je car Ferdinand ubil v glavo, da se bo dal kronati v Hagiji-Sofiji in da zasede prestol bizantinskih carjev. Obtožbo bi moral kot državni pravnik zastopati bivši minister Gojko Daskalov. Ker je le-ta imenovan za bolgarskega poslanika v Pragi, bo tožbo zastopal bivši minister Aloizij Radolov.

## Italija prodaja brodove. Izvršuje program za razbremenitev vodstva trgovskih brodov, ki je izkazovalo velik primanjkljaj za državo in glede na sedanjo pomorsko krizo, je pomorski komisariat odredil prodajo sedmih brodov, ki so bili v službi državne železnice in so služili v glavnem za prevoz premoga. Brodovi so prodani za 12 milijonov lir.

## Romunski kraljevski par na potovanju.

— Bukarešta, obišče romunski kraljevski par tega leta vse države male antante in ostalih držav, kateri predstavniki so bili navzoči pri velikih svečanih kronanju v Bukarešti. To bo prvi oficijelni poset kraljevskega para izza teh svečanosti.

## Političen spopad v Zemunu.

— V nedeljo jutraj so se v Zemunu sprli pristaši nacionalne srbske mladine in pristaši Orjuna. Bilo je vrženih več bomb, vendar ni bilo nikakih žrtv. Intervenalna je policija.

## Protidržavna agitacija. Višje sodišče v Beogradu je pričelo z razpravo proti komunistu Milanu Kraljeviću, ki je na nekeem shodu delavcev hujškal na splošen odpor proti vladi. Kraljević je bil doselej tajnik centralnega sindikalnega delavskega saveza in urednik komunističnega lista Radnik. Obtožen je po prvem zakonu o zaščiti države, ki v slučaju dolžaka predvideva smrtno kazen ali 20letno ječo.

## Kdo denarom podpira dunajške hakenkreuzlerje?

— Nene Zücker Zeitung« piše o avstrijskih hakenkreuzlerjih pa pravi, da so avstrijski hakenkreuzlerji podrejani monarhistični hakenkreuzlerjem, odkar se je mudil na Dunaju Ludendorff. Del svojih podpor dobivajo iz Monakovega, največ pa njegove dunajske predvojni in povojni krez. »Die Stunde« primaša to trditvi švicarske lista ter vprašuje, kdo je ti isti dunajski Krez, ki financira hakenkreuzlerje. »Aarb. Zit.« pa odgovarja na

ukrenili vse potrebno, da pridejo na krmlu. Za naslednika kancelarja Cuno smatrajo nekateri politiki socialističnega vodstva Breitscheida, ki je dobro informiran o avstrijskem stališču napram reparacijskemu problemu. Drugi pa menijo, da pride na krmlu zastopnik ljudske stranke dr. Stresemann. Socialisti in industrijski krogi zahtevajo, da gro Nemčija glede reparacij Franco bolj na roko kakor dosedaj. Glavna naloga novega kabineta bi bila sestaviti in formulirati novo pomdubo, ki bi omogočala nadaljnja pogajanja med Nemčijo in zavezniškimi državami.

## KASTROFALNO NEURJE V NEMČIJI.

— Berlin, 8. maja. (Izvir.) Po poročilih iz Saksonske je bilo danes popoldne tam katastrofalno neurje. Padala je toča, ki je ponekod uničila vso setev. V Naumburgu je toča tako silno padala, da je po hišah bilo pobitih več šip. Krasne steklaste slike na cerkvi Sv. Vavla so popolnoma uničene. Uničena je tudi žetev. Brzojavni drogi so bili radi viharja podrti. Prekinjene so brzojavne in telefonske zveze.

## VELIK POTRES.

— Chile, 8. maja. (Izvir.) Močan potres je popolnoma porušil mesto Valembar. Več hiš je popolnoma porušeni.

— Carigrad, 8. maja. (Izvir.) V Anatoliji so neprestani potresi. Listi javljajo, da je mnogo človeških žrtv in da je materialna škoda veličanska.

to vprašanje ter imenjuje znanega laškega milijardarja Castiglioni.

Polkovnik Gojković oproščen. Kakor poročajo iz Beograda, je vojaško sodišče spoznalo polkovnika Gojkovića za nedolžnega in ga oprostito vsake krivde. Polkovnik Gojković je bil, kakor znano, zapleten v takozvani solunski proces.

## Razgled po slovenskem svetu.

Apel poljskih škofov. Poročali smo že, da so poljski škofovi poslali vsemu civiliziranemu svetu okrožnico, v kateri protestirajo proti proglašanju katoliške cerkve v sovjetski Rusiji in pozivajo zlasti krščansko javnost, naj se pridruži njihovi okroglosti in nastopi proti boljševškemu zverstvu. Sedaj so poljski listi priobčili besedilo tega apela. V prvem delu se navajajo stvarni podatki in naglašajo, da sovjetska vlada ne glede na proteste nekaterih evropskih držav nadaljuje sistematično zatiranje katoličev v Rusiji. Škofje pravijo, da je narčni sovjetov jasen. Oni hočejo uničiti katolicizem in potom terorja ugrabiti katoliški cerkvi duhovnike in službo božjo. Ako proti temu načrtu ne bo nješar ukrenjeno, ga bodo boljševiki dosledno izvajali do konca. Katoliška cerkev šteje v Rusiji okrog 2 milijona članov, ki so sedaj prepušeni na milost in nemilost boljševiških komisarijev. Značilne so besede te okrožnice proti koncu, kjer čitamo med drugim: Toda še drugi motivi nas siliho nastopati z javnim protestom proti temu, kar se godi sedaj v Rusiji in prositi pomoči pri civilizirani javnosti. Mi nismo samo sosedje boljševizmu, marveč smo izpostavljeni neposredno njegovemu nalezljivemu in pogubnemu vplivu. Vsakomur je znano, da se duhovna epidemija v bistvu širi prav tako kakor fizična. Če bo Poljska še nadalje izpostavljena temu pogubnosnemu vplivu, bo boljševška anarhija in nered zavladal kmalu tudi pri nas. Zato pa svet našega poziva ne sme samo uslišati marveč tudi razumeti. Ko so boljševiki okoličili z vojsko Varšavo, smo takoj povzdignili svoj glas za moralno pomoč ostalega sveta. Tedaj pa, ko boljševizem grozi s popolnim uničenjem katoliške cerkve in kulturnih dobrin človeštva in ko so sovražniki začeli prodirati od poljskih me, dosledno ponavljamo svoje prošnje in upamo, da nas bo javnost razumela prav tako, kakor je nas razumela takrat. V imenu poljskih škofov sta podpisala okrožnico kardinala Dalbar in Kakowski.

## K prevozu judenburških žrtv.

Eliza se dan, ko bo slovenski narod pri pogledu na prah svojih zločinov ubitih si pri obudi spomin na mračno dobo kulturnega in političnega rostva, ko se bo pri tem spominu zavedel, da so položili ti neustrašni narodni čuteči možje najdražje, kar so imeli na altar domovine in da je njegova sveta dolžnost dokazati da zna častiti žrtve, ki so prolele kri za njegovo svobodo. Blizu se preloži v Judenburški ustreljenih slovenskih vojakov. Že večkrat smo čuli, da obstoji za prireditev tega žalnega narodnega praznika poseben odbor, ki neumorno in požrtvovalno pripravlja prevoz, zbira prostovoljne prispevke, posreduje pri naših in avstrijskih oblastih in posveča svoje moči, da bo ta dan res dostojno zapisan v zgodovini našega naroda. Toda ta odbor je sam, njegovo delo pa je ogromno in se ne tje samo tistih, ki to akcijo vodijo, marveč vseh nas. Delo, ki ga opravlja sedaj primeroma nezadostno število zavednih članov tega odbora, je naše skupno delo, je dolžnost vseh onih, ki jim sedanja nenormalna doba še ni ubila narodnega čuta. Ta dan mora vzbuditi v naših srcih isti odmev, kakor smo ga čuli 1918. leta, ko smo spremljali k večjemu potoku septembrske žrtve nemškega nasilja. S tem s to razliko, da takrat nismo smeli v polnem obsegu prikazati, kako globoko je nas zaplota ta izguba, danes pa smo svobodni in nas nihče ne more ovirati pri izvrševanju narodne dolžnosti. Priprava mora biti spontana in slobodna, zanj se morajo zainteresirati vsi sloji vsa društva in javne korporacije, zlasti pa one institucije in zasebniki, ki lahko pomembno pomagajo, da bo ta dan res veličasten izraz naše narodne samozvesti in dostojno počastitev spominu naših mučnikov. Odboru je treba priskočiti na pomoč z delom in denarnimi sredstvi, kajti stroški za prevoz so tako veliki, da dosedaj zbrani prispevki niso ne zadostujejo. Poleg tega pa ne smemo pozabiti tudi sirot, ki so jih zapustile te nesrečne žrtve. Apelarimo zlasti na one kroge, ki žive v boljših gospodarskih razmerah, naj se zganajo in stori svoja dolžnost.

Včeraj je imel propagandni odsek odbora kratko informativno soto. Naglašala se je potreba, da se potim listov podpre to akcijo in zahtevajo širšo javnost, zlasti na dežel, za potem in namen prevoza. Kdaj in kako se bo prevoz vršil še ni mogoče povedati, kajti to zavisi v prvi vrsti od avstrijskih oblast. Vsekakor pa odbor upa, da bo vsi sloji svoje delo najkasneje končali maja. Datum in podoben načrt sprejeto bo pripravljeni odbor naznanil pozneje. Ugotovilo se je tudi, da s prostovoljnimi prispevki, ki so jih večšina darovalov poslala zvezni Sloveniji ne bo mogoče kriti vseh stroškov in zato odbor upravičeno prikaže da v tem postopu ne bo zaprek. Ker se mnogi obračajo v svrhu informacije glede datuma na odbor, bomo omenjeno, da bo javnosti o dnevu prevoza kakor tudi o vseh podrobnostih pravečasno obveščena.

## VREMENSKO POROČILO.

Danes, 8. maja. (Uradno vremensko poročilo.) V Avstriji je še vedno lepo vreme in visoka polna temperatura, ki dosega pri pobočju 30° (Rim 29°, Inomost 29°). Tudi v Švici in Češkoslovaški je doseglja opoldenska temperatura 25-30°. V Nemčiji hladneje (pod 20°). Prihodniki je jutraj večmerna inno, podnevi nekoliko ohlajeno, mogoča sile vetrovi severa.



## Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA OLEDA.  
LISCA V LJUBLJANI.  
OPERA.

Sreda 9. maja: Prva delavska predstava po  
znanih cenah. »Carostreleca. Začetek  
ob pol 8. zvečer. Izven.

Četrtek 10. maja: Rigoletto. Izven.

Petek 11. maja: Janko in Metka Red A.

Sobota 12. maja: Na čast srbskim gostom  
slavni »Pjevački družini Stankovič« iz  
Beograda. »Gorenjski slavček«. Začetek  
ob štirih popoldne. Izven.

Nedela 13. maja: Evgenij Onegin. Izven.

## DRAMA.

Sreda 9. maja: Shakespearjeva komedija  
»Kar hočete«. Red D.

Četrtek 10. maja: Ugrabljeni Sabinci. Izv.

Petek 11. maja: Idijot Red E.

Sobota 12. maja: Zaprt.

Nedela 13. maja: Shakespearjeva komedija  
»Kar hočete«. Izven.

Ponedeljek 14. maja: Črešnjak vrt. Red B.

## LOJZE DOLINAR.

(Glas k razstavi v J. p.)

Čim oni dan poročilo o razstavi v  
Vojkovičevem paviljonu in spričo, čudovitega  
— onga — esprima se nisem mogel ubraniti  
čujna, da gledam futuristično sliko, na ka-  
teri so plavalci okviri, bandere, oleandri, da-  
no, legitime in druge, v sredini pa Buciko-  
va čitna brada in frivolni posmeh. Po-  
sledaj se enkrat: res, v kotu stoji Dolinar  
v svoji manjvrednosti.

O Lojze, počemu si tako vztrajno za-  
mal iz bogastva svojih zasnov, počemu  
ta bujno prelest, ki si jo nasol pred naše  
načudene oči. Zasnova si razstavo, trudiš si  
se sam in žrtvoval teške tisočake. Kaj je  
fakt? Slab red imaš in gospod učitelj so te  
poslali v kot zbog zanikarnosti.

Pa da vidimo to tvoje zmašilo! Čeravno  
zamora umetnost dometi le, kdor tudi sam  
vstvarja, sem vendar mnenja, da ni brez  
pomena, da tudi laički vaje, kako je doživ-  
ljal utis umetnine, saj njemu v prvi vrsti  
želi umetnik pokazati odblesek lepote in po-  
polnosti, katero je zrl sam v ekstazi ustvar-  
janja in katero je skušal zalet v materijo.  
Ker koli zasluži s svojimi okornimi slove-  
skimi čutili sled lepote, približa se ji s spo-  
stovanjem, ker v njej je slutnja Večnega.  
Nikar pa podpirati materialistično plitvost  
inše dobe s frivolno geslo kozreja, ki se  
četa vsake globločine, kjer bi moral s tre-  
petajočimi prsti greti za resnico.

Dolinarjevo umetnost ni mogoče od-  
staviti med črno kavo in malico. Ravno v  
njegovih delih je lepota zasidrana v globo-  
činah in ne podobno zajame le, če ji na-  
stavljajo svoja najfinjša čutila. Tako se ne  
čudim, da sta milosti kritike deležna le dve  
deli, Bucikov in Hribarjev portret, kjer je  
igra notranje dinamike in zunanji ploskvi  
in luči tako presenetljiva, da je tudi solar ne  
more prezreti.

Da nam je Dolinar pokazal le pravo-  
stni del, bi mu bili že hvaležni. Presenetili  
nas je pa s tako mnogoličnostjo in s tako  
mnogovrstnostjo iz raznih sredstev v mar-  
morju, lesu, bronu, terakoti, mavcu, da bi  
vzvaljal pozornost na večji razstavi kakor  
je ta, rekel bi, komorna prireditelj.

Bistvo njegove umetnosti vidim v  
skrajni discipliniranosti, v diskretni umen-  
jivosti, ki zadržuje vsako eksplozivno raz-  
vijanje. Široko razmahovanje gest ne boste  
našli, zato tudi ne izraza nebrzdanih obču-  
til. Le preizkusite to tezo na Gubcu, žal  
da imamo razstavljeno samo glavo! Kon-  
trastacija leži v notranjosti; cela vrsta del  
izraža to pogreznjenost v globoke duše: Sa-  
pa, Eva, Melanholija, Buda, Kralj Matjaž.  
V isto vrsto bi dal zaslanjenost Saše. Povsod  
pa čutite, kako silna je notranja dinamika,  
ki trepeti v vsakem kostnem sklepu in v  
napetih mišicah in ki se lahko vsak trenu-  
tek sproži navzven kakor razmah napetega  
loka.

Dolinarjeve samobitnosti ne moremo  
ostaniti v nobeno šolo. Očitek imitacije re-  
šimo pri Kralju Matjažu sloni na nezmož-  
nosti domnetja, v ostalem pa je naravnost  
smešen; stilizacija las in brade je postran-  
ska zunajnost; po takem merilu imate v  
deli umetnosti zgodovini, od Asircev in  
Egiptov naprej cele serije imitacij.

Ce sem že pri zunanosti, naj se dotak-  
nem še študije in granitu; mulatske eksta-  
ze ne vidim, pač pa je to delo (ki v osta-  
lem nima pretenzij portreta) v ideinem ozi-  
rju nadvse karakteristično za Dolinarjevo  
umetnost; po tehnični strani pa naravnost  
frapantno uspel način obdelave granita, s  
svoim efektivnim kontrastom med hrupnimi  
okvirami in marmornato gladko sredino.

Obžalovati moramo, da ni bilo mogoče  
razstaviti onih 10 reliefov, izvršenih za Ja-  
dransko banko v Beogradu, ki jih vidite  
na fotografiji pred vhodom.

Dr. Ljudevit Grobecnik.

Pačnik v Laškem. 2 oziroma 3 na  
nedejano izredno oduševljenje, naval in  
priznanje, ki ga žanje mladinska igra »V  
kraljestvu palčkov« — tako od strani doma-  
čega kot izvenjskega občinstva — se vpi-  
sori že enkrat, t. j. četrtri in zadnjič in si-  
po v četrtek dne 10. tm. ob trideseti 17. po-  
(po vianu iz Celja) pri znanih cenah. To-  
kratna predstava je slasti namenjena ubož-  
nim šolarjem.

Protest oblikujočih umetnikov. —  
Udruženje jugoslov. oblikujočih umetnikov  
(sekcija v Ljubljani) najostreje obsoja ne-  
okusne in neumetniške nove novčance po  
Din 1.000, katere je država dala v promet.  
Kakor je vsakomur znano pridejo državni  
papirni denar, pošt. znamke in podobne ti-  
skovine med vse sloje prebivalstva. Tre-  
ba je za to, da so sredstva za povzdigo  
okusa med narodom, a zunan države bi mo-  
rale biti zrcalo in dokument naše narodne  
civilizacije. S. U. J. O. U. najodločneje pro-  
testira proti narodu, kako se izvršujejo pri  
nas naročila novčanice, poštne znamke in si-  
je naklaja, da država vsakega nakrat ga

čne z razpisom pravih natečajev za taka  
dela, ker je prepričano, da bomo samo na  
ta način prišli do denarja, ki bo okusen in  
ki nas bo predstavljal inozemstvu v do-  
stojni obliki. Za odbor: R. Jakopič, s. r.,  
predsednik, S. Santel, s. r., tajnik.

Izvenljubljanskemu občinstvu glede  
sobotnega koncerta in operne predstave. V  
soboti, 12. t. m. bo v Ljubljani v Unionski  
dvorani ob 8. uri zvečer znamenit koncert  
najodličnejšega srbskega pevkega društva  
»Stankovič« iz Beograda. Pevski zbor, ki  
pri tem koncertu nastopi, šteje 80 najboljših  
srbskih pevcev in pevko pod vodstvom srb-  
skega skladatelja in opernega ravnatelja be-  
ogradskega gledališča g. Steva Biničkega.  
Da se nudi srbskim gostom prilika, spoznati  
nekaj izvrstne slovenske glasbene kulture,  
se jim na čast v soboto popoldne vprizori  
naša narodna opera A. Foersterjev »Goren-  
jski slavček«. Izvenljubljansko občinstvo, ki  
bi hotelo ta dan prihiteti v Ljubljano, naj  
si po dopisnicah pravočasno naroči vstop-  
nice za operno predstavo pri dnevi gleda-  
liški blaginji v operi, za srbski večerni  
koncert pa v Matični knjižarni na Kongres-  
nem trgu.

## Glasbeni vestnik

— Spored koncerta pokaže družina  
»Stankovič« iz Beograda, kateri se vrši v  
Ljubljani v soboto, dne 12. maja ob 20. uri  
zvečer v dvorani hotela Union, obsega iz-  
ključno le srbske narodne pesmi skladatelja  
Stevana Mokranjca: 1.) Pesmi iz Srbije, II.  
rukovet; 2.) Pesmi iz Stare Srbije in Mako-  
donje, VII. Rukovet; 3.) Hajduk Veljko v  
narodnih pesmih, VI. Rukovet; 4.) Pesmi iz  
Srbije III. Rukovet; 5.) Pesmi iz Bosne,  
XIV. Rukovet; 6.) Turške pesmi; 7.) Pesmi  
iz Makedonije, XV. Rukovet; 8.) Pesmi iz  
Ohrida, X. Rukovet. Sedeži po 30, 25, 20,  
18, 15, 12, 10, 8 in 6 Din, stojišča 4 Din,  
dijaška 2 Din, so v predprodaji v Matični knji-  
žarni na Kongresnem trgu.

## Sokolstvo.

— Sokolsko društvo Ljubljana II., to  
najmlajše izmed ljubljanskih sokolskih dru-  
štev, se je začelo v sadnem času živahno  
gibati. Največja ovira za razvoj društva je  
pomankanje lastnih prostorov, lastne telo-  
vadnice. Telovadnico na realki, v kateri  
društvo telovadi, mora deliti z »Orli« in  
»Svobod«. Razumljivo je, da je to jako ne-  
ugodno za društvo, ki goji telovadbo vseh  
oddelkov članov, članic, naraščajo in deca.  
Toda društvu se obeta boljša bodočnost. V  
družbi s St. Jakobskim naprednim gospo-  
darskim društvom je v februarju t. kupilo  
lepo parcelo na Prulah (Sredina), ki meri  
3249 m<sup>2</sup>. Prostor je suh, brez prahu, v bliži-  
ni gozda in solinčen. Ob cesti bo tam stal v  
doglednem času prostoren dom, ki bo za-  
doščal potrebam obeh društev, zadaj bo pa  
še dovolj prostora za letno telovadišče in  
drugo. Omeniti moramo, da se bo skušalo  
letno telovadišče že letos urediti, že zdaj  
pa stoji na prostoru priprava hišica, katera  
se je preuredila za društvene lokale in v ka-  
teri za enkrat rezidira društveni glasbeni  
odsek. A koliko poštovnega truda in ko-  
liko gmočnih žrtv bo treba, predno bo le  
telovadišče gotovo! Planiranje prostora, za-  
sajanje kotlin, napeljevanje še potrebnega ma-  
terijala, poprava ograj, investicije za klopi,  
lope itd. Da se je doseglo današnje stanje,  
ki nam odpira vsaj boljši pogled v bodo-  
čnost, je predvsem zasloga prejšnjega »Dru-  
štva za zgradbo doma Sokola II., sedanje-  
ga gradbenega odseka, ki upravlja samostoj-  
ne gradbeni fond in katerega člani so z  
dolgoletnim trudom in veliko poštovno-  
stjo omogočili nakup prostora. Res je,  
da sredstva, s katerimi je društvo razpolo-  
galo, niso zadostovala za popolno pokritje  
kupnine in ostalo je še precej dolga, od ka-  
rega se morajo plačevati tudi primerne  
obresti. Toda upati je, da bodo razne pro-  
jektirane akcije v toliko uspele, da bo naj-  
kasneje prihodnje leto dolg odplačan. Zato  
pa apeliramo na vso sokolstvo prijazno  
javnost, da koristno in plemenito prizade-  
vanje tega društva moralno in materialno  
podpira. Sokolsko društvo Ljubljana II. je  
tudi na tehničnem polju jako delavno. Pri-  
redilo je v pretekli zimski sezoni že dve  
dobro uspele akademiji in dne 13. tm. prire-  
ja v telovadnici na realki tekmo vseh od-  
delkov naraščajo. Za 10. tm. je bil projek-  
tiran naraščajo dan in razvite naraščajo-  
vega prapora, a vsled nepričakovanih ovir  
se je morala ta slavnost preložiti in se bo  
vršila spojeno z največjim društvenim sla-  
vjem letošnjega leta, proslavo 15-letnice  
društvenega delovanja in z veliko javno te-  
lovadbo dne 3. junija. V kratkem bomo ob-  
javili natančen program te slavnosti, ki mo-  
ra postati impozantna sokolska manifesta-  
cija.

— Sokol Ljubljana. Četrtek 10. maja se  
vrši izlet na Katarino - Ormado, v Medvo-  
de, od koder se vrnejo z vlakom ali peš.  
Odhod izpred Narodnega doma točno ob 7.  
Obleka civilna.

— Sokol na Viču je priredil v nedeljo  
dne 6. t. m. dobro uspešno naraščajo večer,  
kateri je obsegal osem točk ter je bil točno  
in lepo izveden. Kot prvi je nastopil Sokoliš  
Košena, ki je v vnešenih besedah dekla-  
miral »Pesem o kralju Matjažu«. Tej točki  
je sledila patrijotična igra »Matjaževi haj-  
duki, ki jo je predstavljala moška deca.  
Prav imenitno so se postavili ti naši mali  
hajduki. Igrica je polna ljubezni do naše  
oče domovine in pa neodrešene; konča se  
z »Zdravo hvala« »Bože pravde«. Režijo je  
vedel prav dobro br. Merčun. Igralci so želi  
za svoje izvajanje buren aplava. Po igrici  
je nastopila ženska deca (7), ki je izvajala  
tri proste vaje z obročki po godbi precizno  
in skladno. Vaje je sestavil načelnik br.  
Bruno Borštnik. Občinstvo tudi tu ni ste-  
dilo s ploskanjem. Kot nekako razvedrilo  
je sledila komična točka »Potovanje okoli  
sveta«, ki je vzbujal salve smeha. Naš naj-  
mlajši Sokoliš Milko Marinič je v fraku in  
s cilindrom prav humoristično povedal o  
svojem potovanju okoli sveta. Po končan-  
em predavanju mu je občinstvo burno  
ploskalo. Nato je nar. Jenkova deklamirala  
Voj. Moleta »Sokolsko himno«. Kot nasled-  
nja točka so bile proste vaje gojenk (6).  
Izvedlo so štiri proste vaje po godbi točno  
in skladno. Vaje niso bile lahke in da so se

tako dobro izvajale, gre predvsem zahvala  
naši marljivi vaditeljici s. Koševci. Gojenke  
so žele za svoja izvajanja burno pohvalo  
od strani gledalcev. Sledila je klavirska toč-  
ka, ki ste jo štirinorčno izvajali nar. Bischo-  
fova in Stajerjeva zelo dobro. Zadnja točka  
so bile skupinske vaje moškega naraščaja  
(7). Izvedli so tri vaje po godbi dokaj  
skladno. Toda bilo bi še boljše, ako bi se  
izvajale na štetje, ker godba se ni povsem  
ujemala z izvajanjem. Naraščajniki so želi  
vkljub temu pohvalo in so morali vaje po-  
noviti. Vaje je sestavil br. Vittori, za kar  
mu bodi izrečena najlepša hvala. — Večer  
je uspel nad pričakovanje dobro in viški  
Sokol je lahko če ne ravno v materijelnem  
(vsled lepega vremena in drugih prireditvej  
je bil obisk srednji), pa vsaj v moralnem  
osiru zadovoljen. S tem večerom je viški  
naraščajo pokazal, da se zaveda svoje dol-  
žnosti in da delo vedno le v prospeh So-  
kolstva. Zdjaj pa bratje, sestre in narašči,  
vsi v telovadnici na delo, da bo naš nastop  
dne 10. junija še lepši in častnejši! Zdravo!

— Pešizlet Sokolske župe Ljubljana I.  
na Turjak se vrši, kakor že objavljeno, jut-  
ri 10. maja. Zeleti je čim največje udeležbe  
in sicer, kolikor le mogoče v kroju! Člani in  
članice tudi drugih sokolskih društev do-  
brdošili! Primeren prigrizek naj prinese  
vsak s seboj. Zbirališče Ljubljancov ob  
7. uri zjutraj pred glavnim kolodvorom. —  
Zdravo!

— Gorenje okrožje sokolske župe Kranj  
priredi v nedeljo dne 13. t. m. »Majski izlet«  
v Mojstrano in pešizlet na Peričnik. Prihod  
od vseh strani s prvim jutranjim vlakom.  
Vsi izletniki in ljubitelji narave se na ta iz-  
let najviljudneje vabijo. Odhod iz Mojstra-  
ne ob 10. uri dopoldne, povratek iz Perič-  
nika okrog 3. ure popoldne in se na to vrši  
v Mojstrani javna telovadba. Za potrebo  
bode vestransko preskrbljeno. Bratje So-  
koli naj se izleta udeležijo v kroju. Zdravo!

## Turistika in sport.

Triletnica S. K. Primorje v  
Ljubljani.

Dne 9 t. m. pretečejo tri leta, odkar se  
je ustanovila v Ljubljani sportski klub Pri-  
morje. V tej razmeroma kratki dobi je uspe-  
lo nekoličinski sportski idealizem utvariti  
društveni organizem, razviti sportsko misel  
v klubovih sekcijah ter zgraditi sportske  
naprave, ki so po obsegu in uspehu daleč  
naokoli brez primere. Ne bo odveč, ako  
predložimo slovenski javnosti nekaj podat-  
kov iz razvoja S. K. Primorja.

Znano je, da je obstajal v Gorici ne-  
kako od 1. 1912 sportski klub »Jugoslavje«.  
Gorica kot središče tedanjega jugoslov-  
skega čutenja je zbrala tudi sportnike, po-  
večini mlade in najmlajše diake, pod okri-  
lje nacionalne ambicije, da se uveljavijo na  
sportskem polju. Zgodovina te »Jugoslavje-  
je« pripada zapravo S. K. Primorje, kajti  
ravno njeni najmlajši člani in igralci, ki so  
se po prevratu zatekli v Ljubljano, so po-  
ložili društvene in sportske temelje današ-  
njemu društvu. »Jugoslavje« je pred vojno  
igralo v Gorici proti italijanskim klubom,  
v Trstu, v Celovcu in v Ljubljani s tedanjim  
Hermesom. Posojala je tudi igralce za Ljub-  
ljansko reprezentanco proti zagrebški, ozir.  
proti Haški. Med njenimi igralci so se na-  
hajali odlični tehničarji Gorjup, Banovec,  
Zuchetti, Birsa, Mozetič in drugi. V prva  
leta po preobrtu pada oživljeno delovanje  
domačega S. K. Ilirija. Te napete tekme so  
vzbudile v igralcih in članih »Jugoslavje-  
stani sportski ožnji. Z romantičnimi se-  
stanki po tivolskih nasadih so pripravili  
pravila in ustanovili dne 9. maja 1920 S. K.  
Primorje. Za prvega predsednika je bil iz-  
voljen trgovec F. Batelj, znani gorški kole-  
sarski spornik. Med ustanovitvi najdemo  
gg. Černovica, brate Bašič, Brumata, Moze-  
tiča, Saksido, Birso P., Turnaja, Banovca,  
brata Slamič in druge. V zapisniku prvega  
občnega zbora čitamo, da se S. K. Primorje  
ustanavlja v svrhu gojitve sportske misli  
med primorsko mladino in Ljubljani. Klub  
naj bi tvoril nekako slemenšče sportskih  
propagatorjev, da razvijajo sportske orga-  
nizacije po končanih naukih v primorski ne-  
odrejeni zemlji. Poleg teh idealnih smotrov  
so priganjale na čvrsto delo še druge am-  
bicije, kakor pokazati v Ljubljani, da tudi  
primorski mladina nekaj premore in da  
noče stati ob strani pri porajajočem se kul-  
turnem življenju v svobodni državi. V usta-  
novnem letu je delovala samo nogometna  
sekcija. Poštovnost članov je omogočila  
dobro sportsko opremo in napredovanje no-  
gometne. Brez lastnega igrišča so bili  
igralci vezani na priložnostne treninge po  
predmetnih travnikih. Klub je napredoval  
od prvostvene tekme do druge. Koncem  
prvega leta se je premaknil v prvi razred  
Ljubljanski. Ze tedaj je klub razpolagal z  
dobrimi igralci in z močno rezervo. V dru-  
gem letu stopajo nove energije na plan:  
lahkotletična in plavalna sekcija ter na-  
prava provizoričnega igrišča na Dunajski  
cesti. Pogajanja in dela skupno s S. K. Slo-  
vanom za igrišče na travniku Ljubljanskega  
velesoja so se izjalovila in sklenilo se je  
zveza s S. K. Sparta za skupno začasno  
igrišče za Aleksandrovo vojašnico. Klub je  
odkril odlične sportnike in bratje Vrečih,  
Sancinu, Debeljaku, talentirane tekače v  
Starcu in Perparju. Na tekmovalnih in Ble-  
du se je waterpolo moštvo placiralo med  
najboljša jugoslovnska moštva. V Sport-  
nem tednu 1921 je klub postavil najboljšo  
tekačo. Na drugem občnem zboru se je  
ukinilo pravilo, ki je omejevalo članstvo na  
rojene Primorce. Društvo je postalo splošno  
ljubljansko. Odločilen razmah je klub do-  
živel z vstopom sedanega poslovednega  
podpredsednika novinarja dr. I. Birsa ob  
živem sodelovanju odbornikov in sekcij-  
skih načelnikov bratov Bašina, gg. Sancina,  
Debeljaka, Perparja, Starca, Saksida in dr.  
Z neumornim propovedovanjem objektiv-  
nega, resnega in značajnega sportskega  
udeleževanja so zaneali v klub novo voljo,  
v tekmovalno članstvo pa neodoljivo stre-  
mljenje po sportskih napredkih in zmagah. V  
vseh sekcijah je razcvetelo podrobno delo,  
treningi so se sistematično pod spretno  
načelnostjo vodstva. Skupno s poštovno-  
nostjo ravnateljev Josipa De Paula in Fr.  
Pterbeja ter z razumevanjem posestnika Fr.  
Steburca se je zgradilo današnje moderno  
igrišče na Dunajski cesti, s kakršnim se bi  
rado dičilo marsikako jugoslovnsko me-  
sto. V lahki atletiki, ženski in moški, so se  
vrstili uspehi. Najprvo stafetna zmaga skozi  
Ljubljano, uspehi na mednarodnih tekmo-  
vanjih v Beogradu, potem zmage pri ot-  
virni ključkeva igrišča, končno v ostrem  
boju prvenstvo Slovenije v moški in ženski  
lahki atletiki za l. 1922. Tudi plavalna sek-  
cija je korakala od zmage do zmage in si  
pridobila kvantitativno odlično smago na

Bledu s prvenstvom Slovenije za l. 1922.  
Seksija si je najela ob Ljubljani skromen  
prostor. Za obe panogi je šele S. K. Pri-  
morje zaneslo v Ljubljano pravo razume-  
vanje in novo ljubezen. Če danes veljajo  
Slovinci v državi na teh poljih, je to za-  
sluga S. K. Primorje, ki je pošiljalo svoje  
tekmovalce na številne jugoslovnske tekme  
izven Slovenije. V svoji sredini čuva odlične  
starterje gg. Starca, Perparja in Valtrča, ki  
so po vsi državi priznani. Njegova moč so  
kratke proge. V plavalnem sportu pa vse  
panoge, razven skokov. Tudi ima ta sekcija  
prvenstvo Slovenije v water-polo igri za le-  
to 1922. V ženski lahki atletiki so se odli-  
kavale gg. Santlova, Prevčeva, Zadnikar-  
jeva in Cimpermanova.

Tudi nogometna sekcija se je v jesen-  
ski sezoni popravila. Zadnje tekme izven  
Ljubljane in proti Haški so dokazale, da  
more vzdržati tudi težke mednarodne igre.  
Članstvo kluba tvori v prvi vrsti akade-  
mska omladina, tako da je klub zapravo aka-  
demski. Odtod izhaja tudi visoko pojmo-  
vanje sportskih ciljev in načina udeleževanja  
v javnosti. Društvo je prehodiralo klub-  
ske sodnike in prepuščalo svoja moštva  
strogi in nepristranski kontroli tujih so-  
dnikov. Pri vzgoji naraščaja in klubovega  
napredka se odbor drži načela, da si razvija  
dobro članstvo iz društva samega ter se mu  
v tem oziru ne more očitati najmanjše de-  
janje proti interesom ostalih klubov. Z vsemi  
klubi je gojil priščne stike, kjer se mu to  
ni posrečilo, je delovala zavist in omeje-  
nost. Pri delu na sproskem polju zanaša  
klub s svojo barvo, zastavo in imenom za-  
vest o neosvojenosti primorski domovini v  
najširše plasti slovenskega naroda. Je torej  
tudi izrecno nacionalistično vzgojen. Klub  
šteje do 1000 članov ter okoli 200 izvršujo-  
čih in tekmovalcev. V javnosti uživa spo-  
lošen ugled. Zanimivo je, da klub vzdržuje  
edino članska poštovnost. To je tudi  
znak simpatije, ki se izkazuje klubovemu  
nacionalnemu in sportskemu programu. Ob  
triletnici, ki je pozitivna, kakor malokatera  
druga, more S. K. Primorje pokazati na  
štiri prvenstva Slovenije za leto 1922, na  
svoje veliko nogometno in lahkotletično  
igrišče, na številne in kvalitativno najboljše  
sportnike Slovenije, na obsežno svoje član-  
stvo. Duh, ki je v tej sportski družini je  
sveč in mladosten, dobro znamenje za bo-  
dočnost. Ogromni napredek slovenskega  
sporta, ki je združen s S. K. Primorjem,  
gredi le dejstvo nevzdržnih medklubskih  
razmer v Ljubljani, o katerih je znano, da  
jih zastrupljajo dve, tri osebnosti, ki iz  
klubske zavisti ne vidijo objektivnih in  
poštenih pogojev vsestranske sportske sloge.  
Klub je doslej preziral to rovanje, ki je  
skrajno nečastno. Ob triletnici vabi S. K.  
Primorje ljubljansko omladino pod svoje  
okrilje. Tu bo našla pravo sportsko druž-  
nost, ostril tekmovalni duh in svežo naci-  
jonalno idejo.

— Turistovski promet na obmejnih  
vrhovih. Za obisk obmejnih vrhov potreb-  
uje turisti tudi letos izkaznico »Slovenske-  
ga planinskega društva«, ki mora biti vidi-  
rana na deželi od pristojnega okrajnega glas-  
varstva, odnosno politične ekspoziture, v  
Ljubljani od policijskega ravateljstva, v  
Mariboru pa od policijskega komisariata.  
Na izkaznici S. P. D. mora biti prilepljena  
fotografija, če pa ima turist že drugo ura-  
dno legitimacijo s fotografijo, zadostuje iz-  
kaznica S. P. D. brez fotografije, ta pa mora  
imeti pripombo, da ima turist drugo legiti-  
macijo s fotografijo. Zena in otroci turista  
ne potrebujejo posebne legitimacije, če so  
na izkaznici S. P. D. navedeni.

— Planinski koč na Golici. Osrednji od-  
bor SPD v Ljubljani naznania, da bosta  
Spodja koča na Golici in Kadilnikova koča  
vrh Golice odprti danes dne 9. maja t. l.  
Koči sta preskrbljeni z dobro plačo in jedjo  
kakor tudi z lepimi fotografičnimi razgled-  
nicami.

— Prvenstvene tekme. V četrtek 10. t.  
m. se vrši ob 17. na igrišču SK. Primorja  
najvažnejša in najzanimivejša prv. tekma II.  
razreda. V boju za prvenstvo II. razreda sto-  
pita stara rivala Slovan - Jadran. Izid tek-  
me je docela negotov, ker sta si obe moštv  
povsem enakovredni in v prav dobri formi.  
Istotam se vrši ob 10. dopoldne prv. tekma  
Lask - Svoboda.

— Hermes-Ilirija rez. Ilirija II. : Kra-  
kovo. Na igrišču Ilirije se vrši razen med-  
narodne tekme Ilirija : K. A. C. Celovec ob  
15. uri tekma med II. moštvom Ilirije in SK.  
Kraškovo ter ob 18. uri med Hermesom in  
rezervo Ilirije. Začetek glavne tekme K. A.  
C. : Ilirija ob pol 17. uri.

— Primorje : Hermes. Prvenstvena tek-  
ma teh I. razrednih tekmecev se vrši v ne-  
deljo ob 17. uri na igrišču S. K. Primorja.  
Tekma obeta nuditi prav dober sport in bo  
gotovo ena najlepših domačih tekem. Kot  
predtekma se vrši ob 15.30 prv. tekma obeh  
rezerv.

— Primorje : Slavija. Trening tekma med  
navedenima moštvoma se vrši 10. t. m. ob  
15. uri na igrišču SK. Primorja.

— Soft. Whacker (München) : Hajduk  
2:2 in 0:0.

— Mednarodni šahovski turnir v Kar-  
lovih varih. Po dosedaj odigranem 8 kolu je  
stanje na mednarodnem šahovskem turnirju  
slednje: Dr. Treybal 6, Aljechin 5½, Bogol-  
jubov 5 (1), Maroczy in Nemcov 5, Reti  
in Teichmann 4½, Grünfeld 4 (1), Rubin-  
stein in dr. Tarasch 3½, Yates 3 (2), Sa-  
misch in dr. Tartakover 3(1), Thomas  
Spielmann 2, Chajes 2½ (2), Bernstein in  
Wolf 2.

## Maks Linder

10., 11., 12. in 13. maja.

— Kino Tivoli. Po dolgem pričakova-  
nju je končno prispel Maks Linder z »Ljub-  
ljeno svojo ženico«. Film, ki je najboljšje  
delo glasovitega komika Maks Lindra,  
vzbuja naravnost salve smeha. To bo naj-  
brž eden zadnjih njegovih filmov, ki se tu  
predvaja, ker se je, kakor znano, Maks Lin-  
der v Nizzi z avtomobilom ponesrečil. Za-  
torej naj si film vsakdo ogleda.

Strgalke (radirke)  
The Rex Ko., - Ljubljana

## Julijska krajina.

— Poprej so bili Cehi krivi! Zastopniki  
»odrešenega« Trsta se usodno igrajo z nje-  
govro bodočnostjo. Ti zastopniki radi nagla-  
šajo, da so se že veliko trudili za obnovo  
tržaškega prometnega življenja in da so sto-  
rili vse, kar je bilo doslej mogoče, na ne-  
uspehu pa da je velika krivda tudi tam zu-  
naj, zlasti se pri Cehih, ki so se tako toplo  
zavzemali za tržaško pristanišče in napove-  
dovali velik promet nazadnje pa so krenili  
raji proti severnim pristaniščem. Da dela-  
lo Italijani Cehom krivico, smo že takrat  
prijeli, sedaj pa prihaja »Giornale di Roma«  
s trditvijo, da v dosedanjem povčnem delo-  
vanju za Trst ni bilo potrebne organiza-  
cije in vsled nerednosti in pomanjkljivosti v  
transportu se je obrnil tudi češki promet od  
Trsta proti severu. Češki politiki so opo-  
zarjali na potrebo organizacije in prevzome  
ureditve, pa zama. List meni, da sta sedaj  
še Gluina in Banelli nastopila pravo pot  
za vzpostavitev dobrega funkcioniranja tr-  
žaškega pristanišča! Mi tega ne verjamemo.  
Morda bo čez leto »Giornale di Roma« kon-  
statiral, da je bila tudi Gluina - Banellijsva  
spomenica o tržaških potrebah pogrešna in  
da so bili napačni tudi še drugi očitki ino-  
zemskega glede Trsta. Resnica je ta, da se  
zalede nagibajo proti Trstu ali današnji  
vodstvo Trsta odbija zalede od sebe, po-  
sebnost Gluina-Banelli s svojo ostro protiso-  
lovansko politiko.

— V Lijžanu, selu blizu Pule, ni niti  
enega otroka, katerega materni jezik bi bil  
italijanski in v nobeni rodolini se ne občeje  
italijansko, toda ljudska šola je čisto ita-  
lijanska za samo hrvaško dečo! Italijanska  
svoboda! V Mussolinijevem ministruvju od-  
govarjajo na pritožbe glede hrvaškega šol-  
stva v Istri, da so neosnovane in izmišljene!

— V Sočergo pri Buzetu je prišel ita-  
ljanski duhovnik. On ne zna slovensko, do-  
mače prebivalstvo pa ne zna italijansko.  
Ako hoče imeti za bolnika spovednika,  
mora jo iti v Movraž po slovenskega duhov-  
nika. Italijanski duhovnik hoče tudi učitelje-  
vati, ali kako, ko ga otroci ne razumejo.



# Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 9. maja 1923.

—Razočaranje med klerikalci. Klerikalci so po volitvah računali, da jim bo vsa oblast v Sloveniji kakor zrelo jabolko padla v naročje. Imeli so že natančno izdelan ves načrt, kdo bo namestnik in kateri klerikalni kolovodje bodo zavzeli posamna vplivnejša in važna službena mesta. In res je bil položaj takšen, da bi klerikalci takoj lahko postali gospodarji situacije v Sloveniji, ako bi imeli njihovi politiki le količikoli soli v glavi. Toda v svoji zmagopijanosti so šli v Zagreb, kjer sta Korošec in Brejc sklenila znani pakt z Radičem. To je bil žebelj v krsto njihovih nad, da dobe vlado v Sloveniji v svoje roke. Pretekli so tedni in pričakovane spremembe v pokrajinski upravi v Sloveniji ni hotelo biti. Sedaj se je jelo v njihovih glavah gvitati in klerikalna gospoda se je jela svedeti, da je pot, po kateri so usmerili pod vodstvom dr. Korošca in dr. Brejca svojo politiko, zgrešena in da ne vodi k cilju, ki so ga imeli pred očmi. Pojavila se je močna struja v klerikalni stranki, ki odločno obsoja Koroščevo taktiko. Jeli so pritiskati na Korošca, naj se osvobodi Radičevega obzema in naj usmeri svojo politiko tako, da pride do separatnega sporazuma med klerikalci in radikalno stranko. Pod tem pritiskom je jel dr. Korošec znova manevrirati in že se je zdelo, da bo njegova taktika imela zaželjeni uspeh. Toda dr. Korošec ima v zadnjem času očividno smolo. Kakor pred tedni z zvezo z Radičem, tako lo je polomil tudi to pot. S svojo nedeljsko enunciacijo v »Slovenec« je menil, da bo politično situacijo razbistril sebi in svoji stranki v prilog, dosege pa je ž njeno ravno nasprotno. Radikalni, ki jih je že nekoliko kaptiliral, so se mu znova umaknili, ker jim je dal vpogled v svoje karte, da so uvideli, s kakšnimi aduti namerava končno operirati. Zato se razlega sedaj glasenje, kakor kdaj preje v radikalnih glasilih klic: S Korošcem nobene skupnosti, raie v koalicio z demokrati! Pred klerikalci je znova oživilo — strašno radikalno-demokratsko koalicio, o kateri so se nadejali, da je že za vedno pokopana in kateri je napisal »Slovenec« že neštete nekrologe. Klerikalci so razočarani in presenečeni in ni se čuditi, ako proklinjajo dr. Korošca in dr. Brejca, ki sta jim s svojo nesposobnostjo in neprevidezno taktiko pokvarila in zmečala vse velikopotezne račune o polnih koritih v Sloveniji.

— Redna seja občinskega sveta bo kakor smo že poročali, v petek 11. t. m. ob 18. Dnevni red te seje je zelo obširen. Na dnevnem redu so med drugim te točke: Zvišanje občinskih davščin na ponočni obisk gostilen in kavaren. (Kakor da bi te davščine že ne bile dovolj visoke!) Zvišanje trošarine na alkoholne pijače, preureditev Mestnega doma v Gasilski dom, o udeležbi mestne občine pri opekarniškem podjetju »Emona«, o odkupu Jakopičevega umetniškega paviljona itd.

— Kosovski naseljenci in monsignor Kalan. Iz Kosovega pri Prištini smo dobili pismo z dne 1. maja, ki se glasi takole: »Notica v »Slov. Narodu« z dne 27. aprila t. l. št. 97 pod naslovom »Pustite jih v miru s svojo politiko« odgovarja docela dejanskemu položaju in je popolnoma umestna in naj »Slovenec« napiše v svoji zadregi še toliko poglavij o denuncijantstvu. Zdi se nam potrebno, da ugotovimo še tole: Ko je bil g. duh. svetnik Kalan pri nas, je nas med drugim vprašal, ako imamo kakšno primerno čtivo. Odgovorili smo mu, da imamo zelo malo čtiva, na kar je nas g. Kalan zopet vprašal, kakšne liste bi najraje čitali. Eden izmed nas mu je takoj odgovoril, da želimo dobiti »Slovenski Narod«. G. Kalan je bil vidno ozlovoljen in je zajezdavo pripomnil: »To je tisti list, ki prodaja slovensko ljudstvo Srbom«. Nato je eden izmed naseljencev na to zlobno pripombo naglašal: »Moje prepričanje je, da sem prav tako Slovenec kakor Srb, Hrvat, Čeh, Rus in Poljak, ker sem Slovan. Zato čitam tudi najraje list, ki je vedno oznanjal slovensko vzajemnost in bratstvo.« G. duh. svetnik je nato obmolnil. Ko smo mu pokazali zemljišče, kjer nameravamo zidati šolo in cerkev, se je g. Kalan jezo okrenil in napravil opazko »Hm, pravoslavno«. Da je nas nato še svaril, da bi naša deca ne smela poslušati veronauka, ker bi ga morala poslušati pri pravoslavnem svečniku, omenjati samo mimogrede. Iz tega je razvidno, da g. Kalan ni prišel k nam oznanjati blagovestje bratske ljubezni sloge in znošljivosti, marveč je hotel zasejati samo seme razdora in sovraštva med rodne brate. Zato odklanjamo takšno njegovo misljo, ker ljubimo svoje rodne brate, ker ljubimo svojo narodno državo in ker smo zvesti in vdanj svojemu narodnemu vladarju. Selo Kosovo pri Prištini, dne 1. maja 1923. Franjo Kosovel, Bernard Jerič, Anton Mihalič, Jožef Hekič.

— Pevsko društvo »Stankovič« v Ljubljani. Pevsko društvo »Stankovič« priprave v soboto, dne 12. maja ob 14.

urt 21 min. v Ljubljani. Korporacije, društva in občine ob progi od Brežic do Ljubljane vabimo, da kar najprisrčneje sprejmo na posameznih postajah naše beogradske brate, ki prikrat odpo med nas Slovence. Spored sprejema v Ljubljani: Vsa društva in korporacije se zbirajo z društvenimi zastavami kolikor mogoče polnoštevilno ali vsaj po deputaciji na Kongresnem trgu pred Univerzo ob 13. Točno ob 14 uri odhaja povorka z železničarsko godbo na čelu po Selenburgovi ulici. Dunajski cesti na glavni kolodvor. Na kolodvoru in sicer na peronu se postavijo društva in korporacije v špalir ter pozdravijo goste razni govorniki. Nato odhod zopet v povorki in z gosti po Dunajski cesti, Prešernovi ulici do Prešernovega spomenika, kjer se razidejo korporacije, gostje pa na svoja bivališča. Vabimo ljubljansko občinstvo, kakor tudi vsa društva, osobito še našo akademsko in srednješolsko mladino, da se tega sprejema vdeležijo v čim večjem številu, da tako pokažemo našo radost nad prihodom nam milih bratov pevcev iz Srbije. Osobito se obračamo do našega narodnega ženstva, da naj se vdeležijo sprejema kolikor mogoče v naši narodni noši ter prineso seboj obilo cvetja. Zvečer istega dne ob 20. se vrši koncert v Unionski dvorani.

V nedeljo, 13. maja 1923. prosimo zopet, da korporacije in društva ob gojenjski progi pozdravijo naše goste pri dohodu vlaka, ki odhaja iz Ljubljane na Bled ob 7. zjutraj. Ob 18. uri zvečer odhajajo gostje iz postaje Bled v Ljubljano. Ako je mogoče, naj se ob tej priliki zažgo kresovi na vidnih vrhovih, kar bi napravilo najlepši vtis na naše srbske brate pevce. V ponedeljek, 14. maja ob 14.9. sestanek pred kavarno Zvezda na Kongresnem trgu, nato ogledovanje mesta. Odhod »Stankoviča« iz Ljubljane je isti dan ob 12. z glavnega kolodvora proti Celju. Tudi pri odhodu naj bi bilo naše občinstvo v čim večjem številu zbrano na glavnem kolodvoru.

— Zahvala poljskih akademikov iz Lvova. »Chor technicki« iz Lvova se tem potom iskreno zahvaljuje vsem, ki so mu priredili v beli Ljubljani tako pri srčen sprejem in mu pripomogli k lepemu moralnemu uspehu. Naša zahvala velja vsem cenjenim damam in gospodom, ki so nam stali ob strani, še prav posebno pa naj velja »Glasbeni Matici«, mestnemu županstvu, kulturnim društvom in gospodinjki šoli »Mladika« z gđno Zemljanovo na čelu. Vaša bratska gostoljubnost nas je ganila in upamo, da nam bo skoro dana prilika pozdraviti brate Jugoslovane na poljskih tleh ter Vam kličemo: Na veselo svidenje! — Za odbor: preds. Zaludski, m. p. — Tel zahvali se v polni meri pridružuje tudi »Društvo prijateljev poliskega naroda«, ker mu je uvidenost in gostoljubnost omenjenih organizacij in še mnogih posamičkov omogočila, da smo sprejeli poljske akademike tako kakor je bilo edino želeli in kakor je bila naša dolžnost. Še prav posebno pa se zahvaljuje gđni Zemljanovi in gospodinjki šoli »Mladika« za ves njen trud in požrtvovalnost in prav tako »Kolu jugoslov. sester.« gospej Mileni Žerjavovi in vsem, ki so kakorkoli pripomogli k lepemu sprejemu Poljakov. Za odbor: dr. Jos. Molč.

— Mestna občina jim naj pomaga iz zadreg. Neke družba, ki si je dala ime »Emona«, gradi novo opekarno. Gradbeni stroški so izredno veliki, zato je prišlo podjetje v gmotne neprilike, ker je ob današnjem pomanjkanju gotovine težko dobiti potreben kredit pri denarnih zavodih. Pri tem podjetju je udeležen tudi klerikalni občinski svetnik Ogrin. Da bi spravil podjetje na noge, je zasnoval načrt, naj bi podjetje rešila mestna občina iz zadreg na ta način, da bi mestna občina prevzela gotovo število delnic ter mu s tem gmotno posegla pod pazduho. Mestna občina bi torej naj bila za podjetje »Emona« nekaj rešilni angelj, ker je več kakor gotovo, da v doglednem času ni računati na to, da bi imela pri stvari kakršenkoli dobiček. Nasprotno, dogodi se lahko, da bo imela pri tej akciji, ako se jo udeležijo, občutno gmotno škodo. Pri tem se vsiljuje vprašanje, ako je mestna občina poklicana reševati iz zadreg posamezne občinarje? Ako je, potem bi končno vsakdo izmed ljubljanskih občanov, ako bi prišel slučajno v gmotne neprilike, lahko zahteval, kakor Ivan Ogrin, da se zavzame zanj občinski odbor in ga izkoplje iz gmotne zagate. Opozorjamo našo javnost na projekt g. Ogrina in tovarišev, ki hočejo mestno občino izrabiti v svoje samopašne namene pod prevežo, da se obetajo občini milijonski dobički, ki pa se bodo prejkotne kaj kmalu spremenili v milijonsko izgubo!

— Mstr. Ray. H. Legate v Ljubljani. Na pismeno povabilo damskega komiteja za oskrbo ruskih akademikov, prisel je v Ljubljano g. Ray. H. Legate, kot zastopnik evropske krščanske federacije za pomoč študentom, ter se muči tukaj tri dni. Ogledal si je stanovanje v barakah in na gradn

ter imel več konferenc z gori imenovanimi komitejem, zastopniki ruskih univ. profesorjev in zastopniki akademikov. Pretresalo se je v prvi vrsti vprašanje ruske akademске menze, ki se v kratkem otvori, daie tudi vprašanje knjižnice. Pri tej priliki se je sestavil poseben komite, sestojel iz dveh Slovencev, dveh ruskih univ. profesorjev in dveh akademikov. Načelnica temu komiteju je ga dr. Debelakova, blaginjak pa g. univ. prof. Bilimović. Mstr. Legate, s katerim ostane novi komite vedno v stikih, mu je izročil dva čeka za skupno svoto Din 25.000 kot momentana pomoč za menzo in knjižnico. Obliubil je tudi obliko in perilo ter pride v kratkem zopet v Ljubljano. K temu se pripominjamo, da se je določilo, da prevzame nadzorstvo in preskrbo menze damski »komite za oskrbo ruskih dijakov«, ki bo delal skupno z novim mešanim komitejem. Slovence so pri tej priliki zainteresirale g. Legate tudi za naše slov. visokošolce, posebno na one v inozemstvu ter je obliubil, da se bo takoj zanje interesiral in pomagal. Zunanje organizacije so se že obvestile o tem.

— »Odvetniška pisarna«, glasilo odvetniškega in notarskega uradništva, je zadnjo svojo številko posvetila spomnu dr. Ivana Tavčarja, zlasti kot odvjetnika in pravnika. Skoro 40 let, od začetka l. 1884 je deloval izredno bistroumni odvjetnik dr. Ivan Tavčar v svoji pisarni, ki je bila zlasti prve čase prava narodna pisarna. Poznan in priljubljen iz koncipientovske dobe je postal dr. Tavčar kot odvjetnik splošno spoštovan, oboževan ljudski pravni zastopnik. Njegov »Pouk o najpotrebnejših zakonih«, izdan od družbe sv. Mohorja v Celovcu z naslovom »Slovenski pravnik«, je popularno delo. In ravno vsled tega se je dr. Ivan Tavčar, tačas še mladi in žarke domovinske ljubezni prežeti koncipient, s tem svojim delom izkazal za mojstra in ljudskem poduku, v popularno zasnovanem in vedno lično in malce humoristično predahnjem pripovedovanju tudi najbolj suhoparnih pravnihških modrosti. Omenimo naj le znano poglavje o testamentu itd., ki je čita rad in vedno znova. Pa tudi kot govmnik in pravađah je bil odvjetnik dr. Tavčar mož svoje vrste, kakor je tudi njegove pismene vloge dčili poseben slog, ki je bil lasten le njemu in ki se je takoj izmed vseh spoznal. Poleg zanimivih tih črtic o dr. Tavčarju — odvjetniku, razpravlja »Odvetniška pisarna« nadalje o rajnem tem vel. možu kot politiku. Sokolu in zlasti kot pisatelju, ob koncu dodaja pa zelo čustven popis izredno lepega narodnega pogreba in zadnjega slovesa od nepozabnega narodovca iz Ljubljane.

— Zamenjavanje vsenčlinskih profesorjev. Beogradski listi poročajo: Sprožil se je načrt, da bi se gotovo število profesorjev beogradskega vseučilišča poslalo v Ljubljano, v Zagreb in Skopje, da predavajo na tamkašnih univerzah. Istočasno bi naj prišli v Beograd profesorji z vseučilišč v Zagrebu, Ljubljani in Skopju in imeli na beogradski univerzi predavanja.

— Akcija okrožnih zdravnikov v Sloveniji. Ker gre za tako važne stanovske zadeve, pridite vsi okrožni zdravniki na zaupni sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 13. t. m. ob 18. v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani. Bodimo solidarni kot en mož v boju za svojo eksistenco!

— Izpiti iz srbskega jezika. Ministrstvo prosvete je odredilo, da se vrše izpiti iz srbskega jezika v Sloveniji na svečan način. Delegiran je načelnik za prosveto na osnovnih šolah Jovan Q. Jovanović, ki ima prisostvovati izpitom.

— Pravniški izlet v Krško. Da se izkluči vsako nesporazumljenje, se pravniki, ki se udeležijo izleta v Krško, opozarjajo, da se vrši izlet ob vsakem vremenu. Odhod iz Ljubljane ob četrta na 6. zjutraj.

— Popravek. V snočni recenziji komedije »Kar hočete« je citati: »Močan glas ki... postala skoro figura bolj za poslušalca. — Glasiti se ima: »ki... postala skoro fizična bol za poslušalca. Dajte čitaj, da je Balatinka glasba idejno in harmonično prava lepa; ne pa prav lepa, obenem pa idejna in harmonična, kar bi nčesar ne izrekalo.

— Pomorske vojne akademije. Kralj Aleksander je podpisal novo uredbu o pomorski vojni akademiji, ki stoji neposredno pod ministrstvom vojne in mornarice in v kateri se vzgojujejo absolviranti maturanti za pomorske častnike.

— Cvetilni dan »Prosvete«. C. T. se vrši jutri, 10. maja dopoldne. Priredi ga ljubljansko napredno dijaštvo. Uspeh prireditve se porabi za prosvetljevanje dijaških vrst in ljudstva. Napredna Ljubljana gotovo bogato podpre naše namere.

— Celjske novice. — Seja celjskega občinskega sveta dne 7. maja. Ziti zavod v Ljubljani je za letos prevzel preskrbo pasivnih kraljev Slovenije z žitom. Ziti zavod je vprašal tudi mestno občino, koliko žita bi potrebovala za svoje prebivalstvo. Revnejši sloji bi od te akcije ne bili deležni posebne podpore, zato je obč. svet sklenil, da pomodu odkloni. — Odkloni se prikliz gostilničarske zadruge glede pobiranja trošarine na vino, pivo in žganje. Tudi trgovski gremij se je pritožil glede pobiranja trošarine na žganje. Temu prizivu se ne ugodi. — Naklonilo se podpore nekaterim društvom v skupnem znesku 1830 Din. — Razpravljalo se je o novih davčnihih in tudi o davku na razkošje, kateri pa je bil za enkrat odklonjen. — Sklenilo se je prositi za koncesijo za mestno zastavilnico. — Uredil se je kanalizacijski red in pristojbine. Sprejel se je tudi vodovodni red. — Določil se se sen za savinska kopaljšča. — Stanovanjska hiša se valed nastalih valutarnih razmer ne bo zidala. — Nakupljeni materiali se bo prodal in y to sklenjeni progresivni

davek se ne bo pobiral. — Na mestnih ulicah se bodo letos izvršila samo najnujnejša popravila. Celotno obnovev cest in ulic pa se naj izvrši v prihodnjem proračunskem letu. — Regulirajo se plače uslužbencem mestnih podjetij z veljavnostjo od 1. maja. — Prošnje mestnih uslužbencev za definitivno nameščenje se odložijo. — Po rešitvi še nekaterih manj važnih zadev je župan zaključil občinsko sejo. — Pred celjskim sodiščem je bil radi oskrumbe neko 10 letne deklice obsojen na 4 mesece zapore neki Kolenc, kateri je bil svoječasno redar in pisarniški pomočnik na stanovanjskem uradu v Celju. — Nepremišljeno do k le. 18 letna Olga Tekavc stanujoča v hiši ob potoku Sušnica se je v ponedeljek zvečer sprla z materjo, ker jo ni hotela pustiti v Zagreb. Dekle pa je v prepiru skočilo skozi okno ter si pri tem zlomilo nogo. Spravili so jo v bolnico. — Huda v ročnica je zadnje dni zavladala pri nas. Solnce pripeka, kakor v sredini poletja. Pričakovati je letos zelo vročega poletja. — Prvenstvena nogometna tekma se je vršila v nedeljo med Atletiki in SK Celje. Končala je z zmago Atletikov v razmerju 8:2.

— Tomišeljski lov. Ljubljancem najbližji, se odda 24. maja t. l. na javni dražbi na okr. glavarstvu za pet let. Polet zajec, jerebic in prepelice ter fazanov so srne, semterjia tudi jeleni in medvedje. Že sam sprehod po lovišču nudi lovcu-planincu premnogo užitka. Zato pozor na dražbo!

— Sprevednika in delavca vrzel z vjaka. Ivan Belčič iz Vodnjana se je nekoliko pijan na vlaku kregal s sprevednikom Botazjem in delavcem Tomasinom. V prepiru se je zakadil v oba in ju vrzel z vlaka. Bila sta precej poškodovana. Belčič je obsojen na eno leto in tri mesece zapore ter na povrnitev stroškov za zdravljenje poškodovancev.

— Smrtina nesreča. V mestu Rumi v Slavoniji se je smrtno ponesrečil g. Alojzij Mesar, ravnatelj tamkajnjega paromlina in brat g. Ivana Mesarja, ravnatelja jugoslovenske knjižarne. Pogreb bo jutri popoldne na pokopališču v Rumi.

— Velika tatvina v Zagrebu. Včeraj dopoldne je bančni sluga Stefan Markec za banko Sever prejemal pri »Balkanski banki« tri omote gotovine v znesku 300.000 dinarjev. Blaginjak »Balkanske banke« je slugi denar pravilno oddel. Sluga je začel denar prešteti in je položil dva omota poleg sebe. Ko je prvi omot preštel, je presenečen opazil, da sta mu izginila dva omota z 200.000 dinarji. Policija je bila o zagonevni tatvini takoj obveščena. Takrat je bilo v banki le nekaj oseb. Kakor javljajo iz Maribora, je bila na tamošnjem kolodvoru prijeta neka sumljiva oseba, o kateri domnevajo, da je izmaknila ta denar.

— Zopet splavarska nesreča na Dravi. Dne 2. t. m. je zadel velik splav tvrde Henic iz Osilika, ki je bil z lesom obložen v stebre lesenega mostu pri Dravogradu in se prevrnil. Pri tem je čolnar Ivan Bertol iz Selnice pri Mariboru padel v Dravo in utonil. Truplo utoplenca, ki zapušča 5 otrok, doseđaj še niso našli.

— Dvojni roparski umor pri Zagrebu. Včeraj zjutraj 8. maja so odkrili v Zelengaju pri Zagrebu trupli dveh neznancev, ki sta bila očividno umorjena in oropana. Umorjena sta 30 letni Lacko Kanalet, krojač iz Zagrebu in 52 letni Andrija Jeličič iz Selcev nedaleč od Crikvenice v hrvatskem Primorju. Obe trupli sta imeli več težkih ran. V Zagrebu je grozni umor vzbudil veliko razburjenje.

— Roparski napad na vlak pri Lazah. Tovorni vlak št. 851. je bil dne 5. t. m. okoli 5. zjutraj pri signalnem znamenju na postaji Laze napaden od sedmih maskiranih neznancev, ki so s kolo navallili na spredovnika vlaka. Napad pa se je ponesrečil, ker je vlakovodja, navzile zaprti progi odpeljal vlak naprej. Predneka dnevi so tatovi v Zalogu ukradli 6 vreč riža. Kakor se vidi, je javna varnost tudi pri nas že zelo problematična. Zato zahtevamo, da ukrene oblast vse potrebno, da se ropari čimpreje izslede.

— Koncert v hotelu Tivoli jutri na praznik od pol 4. Godba dravske divizije. — Vstopnina prosta. Se priporoča Veloslav Dolničar.

— Koncert na strelišču pod Rožnikom ob Večni poti se vrši jutri na praznik dne 10. maja ob 3. uri popoldne.

— Želodčne bolečine, pomanjkanje teka, motenje prebave, kar izvira iz prepočasnega delovanja črevesa, hitro odstrani raba grenčice »Franz-Josef«.

— »Elektromonter« ali karkoli v električni stroki sposoben, perfektno več treh jezikov in sicer: slovenskega, italijanskega in nemškega. Dovrši mečanske šole pripravilca za učiteljišče in en semester I. tečaja, ter raznih privatnih poukov. Spričevala 13 letnega službovanja so na razpolago. Poslednja služba pri Tržaškem Lloyd, kot elektriker na parniku. Ker se čutim Slovenca z dušo in telesom, bi bilo moje največje veselje živeti pri svojih in delati v prid svojim. Svoji k svojim! Naslov v upr. »Slov. Naroda«.

— Birnanske botre, ki želijo podariti svoji birmanki knjigo, ki ji bo koristila celo življenje ne samo v kuhinji, temveč v gospodinstvu sploh, naj ji kupijo novo veliko izdajo »Slovenske kuharice«. To knjigo je spisala šolska sestra in učiteljica gospodinske šole S. M. Felicita Kalinšek. — Knjiga je krasno opremljena in lično v celo platno vezana ter obsega 668 strani, 2508 kuharskih receptov in navodil. Med besedilom je mnogo slik, priloženih je 33 umetniških tabel a 193 slikami v naravnih barvah. Te slike je izvršil ravnatelj mečanske šole g. Dragotin Humek, opise gob pa je priredil znani slovenski gobar Ante Beg. Tako lepo opremljene knjige Slovenci do sedaj nismo imeli. Veseli jo bodo tudi birmankini starši, birmanka pa bo imela trajen spomin na svojo botro. Knjiga velja 220.— D.

— Dobro jedi se vsak vesel. Zato kuhajte »Pekatec«. So najcenejše ker se zelo kuhajo.

— Medicincem. Zdravstveni odsek v Ljubljani poziva medicince višjih semestrov ki bi bili pripravljeni cepiti zoper koze v zunanjih okrajih, da se priklase pismeno ali pa ob uradnih urah osebnopri Zdravstvenem odseku soba št. 44.

## Društvene vesti.

— Nedeljski izlet društva »Soča« na Šmarjetno goro je bil tako lep in zanimiv, da ostane vsem udeležencem v trajnem spominu. Izletnike je spremljevalo ves božji dan najkrasnejše vreme. Razgled, kakoršnega nudi Šmarjetna gora, jih je malo. — V dolini ob zeleni Savi in Sori se vrste mesta, vasi in sela, z nešteti cerkvami. Prilazne hiše in hišice so vsepovsod obdane s sadnim drevjem, ki je ravnokar okrašeno z belim cvetjem. Za zelenimi griči se dvigajo na vseh koncih visoke, še zasnežene gore, ki pogled na to divno sliko še poveljujejo. »Sočani« se te lepe pester slike niso mogli nagledati in v enomer so vzklicali: »Lepa si zemlja slovenska«. Poleg naravnih krasot je številne izletnike posebno razveseljeval znani »narodni pesnik« sevske doline Pestotnik, ki je radi »Sočanov« prišel na Šmarjetno goro in odpel lepo število svojih originalnih humorja in sarkazma polnih pesmi. Poslušalci so se mu do solz nasmajali. Toliko pristne originalnosti in humorja, kot ga proizvala imenovani »narodni pesnik«, se ne sliši zlepa. Škoda bi bila, če bi ti pristno narodni originali ostali nezapisani. Pestotnik namreč ne zna niti pisati niti čitati. K vsestransko izvrstnemu razpoloženju je pripomogla tudi prvovrstna harmonika, na katero je neumorno in s pravo virtuosnostjo sviral eden izmed dragih gostov-izletnikov. Ves dan od jutra do večera je bil za izletnike en sam lep in vžitka poln trenotek. Pohvalo za točno in dobro postrežbo je treba izreči tudi izborni restavraciji na Šmarjetni gori, katero izlečnikom prav toplo priporočamo. Vsa čast tu hvala planinskemu odseku »Soče« za izvrsten aranžman in tako prijetno zasnovano zabavo. Bilo je tako lepo, da smo pri odhodu vsi klicali Šmarjetni gori: na skorašnjo svidenje!

— »Kolo hugoslov. sester« poziva vsa svoje članice, naj se korporativno v soboto 12. t. m. udeležijo po možnosti v narodnih nošah sprejema beogradskega pevškega društva »Stankovič«. Zbrališče v Zvezdi ob pol 14. — Odbor.

— Društvo »Atena« vabi svoje članice, da se polnoštevilno udeležijo sprejema društva »Stankovič« v soboto 12. t. m. Po možnosti v nar. nošah. Zbrališče Zvezda ob pol 14. — Odbor.

— J. n. a. d. »Jadrana« ima v četrtek 10. maja ob 8. uri zvečer V. debatni večer. Predaval bo tov. Milan Zadnek, tehn. o temi: »Psihologija socializma.« Udeležba za člane obvezna.

— Poziv Orfuna. Dne 10. m. se vrši 11. Bledu slavnostno razvite prava praporja Orfuna v Sloveniji. Dolžnost vsakega Orfuna je, da priпомore po svoji moči k čim slatnejšem uspehu prireditve: zato pozivamo vse člane in somišljenke, kakor tudi vse bližnje organizacije, da se prireditve udeležijo. Ljubljanski udeleženci se odpeljejo z godbo v četrtek ob 7. uri z gl. kolodvora. Vse natančnejše informacije se dobe v pisarni podpisane odhoda. Zdravo. Oblastni Odbor Or. Ju. Na. za Slovenijo.

— Poziv na sestanek. Vsa društva (organizacije, udruženja itd.) intelektualnih delavcev se naprošajo, da pošljejo dne 13. t. m. svoje zastopnike na sestanek, ki se vrši v posvetovalnici Slov. Matice ob 10. dopoldne. Dnevni red: Poročilo o kongresu intelektualnih delavcev v Parizu in osnovne organizacije int. delavcev pri nas.

— Prostovoljno gasilno društvo v Domžalah proslavlja 3. junija blagoslovljenje nove motorne brizgalne s sledečim sporedom: Zjutraj ob 9. sprejem društev na kolodvoru, nato odhod h gasilnemu domu kjer bodo razstavljena nova motorna brizgalna, nato odhod k sv. maši, po maši blagoslovljenje »brizgalne«, potem pohod društev skozi Domžale, nato obed po raznih gostilnah. Popoldne ob 14. vaja z novo brizgalno ob treh pa pričetek vrtno veselice. Društva se naprošajo da javijo število članov, ki se proslave udeležijo, da se more preskrbeti za dosten obed. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Prostovoljno gasilno društvo v Vnanih gorah pri Brezovici, proslavlja na bišk. koštni ponedeljek, dne 21. maja 1923, svojo 25 letnico. Zjutraj ob 1/8. sprejem došlih društev pri vrhniškem vlaku, ki prihaja iz Ljubljane. Ob 10. sv. maša. Popoldne ob 1/8. velika vrtna veselica na senčnem vrtnu pod sestnika g. Ivana Modic. Pri spovedu in na veselitem prostoru igra godba na pihala, poleg sodeluje domači pevski zbor Brezovica. Za jedila bo preskrbela ena najboljših slovenskih tovarnen. Istotako se bodo točila le vina prvovrstnih slov. vinogradnikov. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

— Ciril-Methodova združnica za Grobelno in okolico proslavi svojo desetletnico z ljudsko veselico v St. Vidu pri Grobelnem 1. julija. Prosimo vsa sosedna društva, da se blagohotno ozirajo na to prireditve.

## Borzna poročila.

— Curih, 9. maja. (Izv.) Današnja predborza: Zagreb 5.80, Berlin 0.0151, Amsterdam 217.25, Newyork 5.5073, London 25.64, Pariz 36.90, Milan 26.95, Pariz 16.475, Budimpešta 0.10, Dunaj 0.0078, avstr. žig. krone 0.007825, Sofija 4.37.

— Trst, 8. maja. Zagreb 21.70, Berlin 0.059, Pariz 61.—, Pariz 136.25, London 95.10, Newyork 20.50, Curih 370.—.

## Poizvedbe.

— Vjodimir Starec, absolviran eksportni akademik se prosti, da se zelaši pod doljno šifro, ker ga nujno rabim za neko sodniško razpravo dne 15. maja. Istotak: prosim vse osebe, ki morda poznajo njegov naslov, da mi to sporoče. Stroške rad povrnem. Z. J. 1893 na Upravištvu Slovenskega Naroda.



## Gospodarstvo.

Dr. Fran Benčina:

Administrativna in tehnična reorganizacija mirovne pogodbe.  
smislu sanžermenske in reorganizacija južne železnice v

IV.

Hitijski boj se je vnel na konferenci, da rečem naravnost, da se še nadalje ohrani edinstvenost uprave.

Zdi se mi potrebno, da na tem mestu ponovim prvi odstavek čl. 320 oziroma čl. 304 mirovne pogodbe:

Da se zagotovi redni obrat na privatnih železnicah bivše monarhije, katere bodo po določilih te mirovne pogodbe teklo po ozemlju več držav, se bo administrativna in tehniška reorganizacija teh železniških mrež uredila za vsako mrežo potom pogodbe, ki jo sklepne družba koncesionarka z interesiranimi državami.

Navadna forma zakupa obstoji v tem, da zakupnik plača neko fikсно rento, ne da bi nadalje moral polagati račune, kako upravlja zakupljeni objekt.

V predloženem projektu vidimo, da je renta fiksirana tako (22 in pol odstotka kosmatih dohodkov), da je družba naravnost interesirana, da so njene mreže kar najbolj rentabilne. Naravno je, da mora biti družbi na ta način omogočen vpliv na eksploatacijo v zakup danih prog. Kakšen in kakoj naj bo ta vpliv, na konferenci početkom ni bilo enoglasnosti.

Načrt predvideva, da bi upravni svet družbe bil nekaj internacionalni forum, kateri bi pravzaprav vodil upravo južne železnice, posebno naj bi bil on gospodar tarifiške politike. Tako solucija bi baje najbolj odgovarjala smislu mirovne pogodbe, katerih tozadevne določbe pravilo, da mora biti administrativna in tehnična reorganizacija taka, da se zagotovi redni obrat.

Tega mišljenja je bila večina delegacij. Razume se, da mi te teze nismo mogli usvojiti in tudi ne njene argumentacije.

Taka rešitev problema bi kršila naša suverenska prava na prometno politiko sploh, posebno pa še, v kolikor se tiče njene tarifiške strani. Zavedali smo se, da nam ne bi mogli tudi noben nevtralni arbitar naprčiti obveznosti, ki bi nas omejevala v pri primitivni državni suverenski pravici.

Ker je vladalo na konferenci, skoro bi rekli, absolutno razpoloženje za sporazum v vseh točkah, je nasprotno stranka popustila, uvidevši upravičenost naše teze, da se more redni obrat zagotoviti tudi na drug način.

Diference smo poravnali, da smo črtali iz projekta določbe, po katerih naj bi bila družba južne železnice internacionalizirana kakor tudi določbe, ki so za njen upravni svet predvidevale neka suverenska prava v prometno-oziroma tarifiškopolitičnem oziru.

Po novem bi se moral kreirati v upravnem svetu družbe južne železnice ožji odbor, sestavljen iz po dva od držav prezentirana upravna svetnika in samo dva prostovoljna upravna svetnika. S tem naj bi se zagotovila

državnim delegatom premoč v upravnem svetu z ozirom na prometna, komercialna in tarifiška vprašanja. Naloga tega komiteja bi bila, da vprašanja proučevati, dajati inicijative in v manj važnih vprašanjih celo s tripetinsko večino končno odločevati. Naša delegacija na konferenci v Benetkah je, priznava, joč veliko popuščanje nasprotni stranke in sicer vsaj njih tehnična stran, obravnavajo v posebni konvenciji, ki naj bo sklenjena v isti formi kakor glavni sporazum in ki naj velja istotako do konca leta 1923. Konvencija naj se imenuje konvencija o svobodnem tranzitu. Naši delegati so mogli sodelovati samo kot železniški eksperti.

Na končni seji so izjavili Družba južne železnice ter avstrijska in ogrska delegacija, da ne bi mogle končno priporočiti v odobritev na konferenci izdelanih konvencij, ako se istočasno ne reši celokupen finansijski problem južne železnice. Te delegacije so se nadale, da bo mogoče pripraviti Italijo do tega, da bo plačala kakor od leta 1915 neplačano amfiteo za lombardske proge tako tudi, da se bo zavezala imenovano amfiteo v bodoče plačevati. Italija je namreč trdila, da je Družba južne železnice družba sovražne države in da ji radi tega v smislu mirovne pogodbe te amfiteo ni treba več plačevati. Kako se je ta spor končal, bomo videli kasneje.

Nas stvar pravno ni interesirala, zato se za njo nismo zanimali. Italijanska delegacija pa je na tej seji izjavila, da more akceptirati le, ako obe izdelani konvenciji (Glavna konvencija o južni železnici in konvencija o svobodnem tranzitu) tvorijo eno celino. Na konferenci v Benetkah so pregovarjajoče stranke imele priliko, da podrobno prouče cel problem južne železnice in da poznajo medsebojne težnje. Konferenca je na vsak način pomnila velik korak naprej.

Ob dnevnih beneških konferencah svobodna država Reka še ni bila shodila; zato seveda tudi ni bila prišla. Konferenca, zavedajoč se eksistence i te zainteresirane stranke, ni seveda ničesar sklenila, kar bi pomnilo prejudice za njene pravice oziroma dolžnosti.

Po konferenci v Benetkah je bila naša situacija nekoliko najbolj zaviljavila. Status quo nas ni nikakor vznemirjal. Paziti smo morali v toliko, da smo se zganili, ako smo začutili, da se nam hoče stopiti na prst.

Ob dnevnih beneških konferencah svobodna država Reka še ni bila shodila; zato seveda tudi ni bila prišla. Konferenca, zavedajoč se eksistence i te zainteresirane stranke, ni seveda ničesar sklenila, kar bi pomnilo prejudice za njene pravice oziroma dolžnosti.

Po konferenci v Benetkah je bila naša situacija nekoliko najbolj zaviljavila. Status quo nas ni nikakor vznemirjal. Paziti smo morali v toliko, da smo se zganili, ako smo začutili, da se nam hoče stopiti na prst.

»Gospodarska zveza« je formalno jako rafinirano urejena centrala klerikalnih zadrug. Po srbskem zakonu, ki je sedaj razširjen na vso kraljevino, so zadruga, ki ne razdeljujejo dobička, popolnoma davka proste. Zato tudi po pravilih »Gospodarske zveze« ne razdeljuje dobička. Pač pa kupuje blago od nečlanov, je prodaja tudi nečlanom in pri tem najbrže tudi nekaj za služi. Namen te zadruga je, da prodaja blago poceni svojim članom. To ji je pač lahko

mogoče, ko plača lahko diferenco iz dobičkov pri poslovanju z nečlani. Toda, niti v bistvu popolnoma istovestno z razdeljevanjem dobička katerekoli trgovske družbe?

Žitni zavod je pa družba z omejenim zavezo in vsi deleži so v rokah dveh velikih bank. Težko je tedaj razumeti, kakšen interes naj ima vlada na tem, da podpira baš ti dve podjetji. Saj imata na ta način sedaj blago 30-40 vinarjev po kg cene nego vsa druga trgovca. Ker, in to je notorično — oddajata blago le 10 do 20 v cenjeje nego je more oddati karkoli drug trgovec, zaslužita ostanek na resnično krasen in lahek način in se jima kar je najlepše ni bati prav nikake konkurence.

Dostavek uredništva. Tako sklepa naš dopisnik. Ni nam namen vzklikati se v trgovski in gospodarske posle posamnih podjetij ali podjetniških skupin. Želimo pač vsakemu domačemu podjetju najlepše uspehe. O tem sta in naj ostaneta prepričani tudi »Gospodarska zveza« in »Žitni zavod«. Toda glavno načelo v gospodarstvu in gospodarskih zadevah je — enaka pravica za vse v vselej in povsodi. In to brez vseh ozirov, brez vsake protekcije, brez vsake figure, ki se dajo kakor vsi vemo lepo maskirati, aranžirati itd. V tem smislu smo priobčili za sedaj gorejši dopis ter le še pripomnimo, da smo bili iz naših trgovskih krogov že opetovano opozorjeni na to poglavlje.

## SLOVENSKA BANKA.

V ponedeljek 7. maja ob 5. popoldne se je vršil v dvorani bankine palače v Ljubljani posvetovalni zbor Slovenske banke. Vodil ga je predsednik banke generalni ravnatelj g. Avgust Praprotnik, ki je pozdravil delničarje ter zastopnika vlade sekijsk. sv. dr. Rateja ter ugotovil, da je zastopanih 63.755 delnic s 6374 glasovi.

Poročilo upravnega sveta je podal posele vodeči predsednik g. Anton Kristan, ki je izjavil:

Pasivnost trgovinske in plačilne bilance naše države v zadnjih letih, ki je povzročila stalno padanje naše valute, je v prošlem letu nadaljevala svoj pogubonosni vpliv na vse naše narodno gospodarstvo ter končno oborila našo valuto na tako nizko, kakršne celo pesimisti niso pričakovali. Poskus pomočnika finančnega ministra gosp. Dušana Plavšića, da umetno podpre in dvigne valuto, se radi tega ni mogel posrečiti. Reakcija na padec našega dinarja se je pojavila v strašnem naraščanju cen. Nastala je velika potreba po denarju sploh in seveda še večja potreba po gotovini. Naši denarni zavodi so radi tega le z največjo težavo zadostili neprestano naraščajočim zahtevam trgovine in industrije. Narodna banka je vrh tega uvedla še deflacijsko politiko, ki ji sicer ni odredi dobrega namena, ki pa vendar še bolj otežkoča denarno poslovanje naših pridobitnih krogov. Nastal je zelo mučen položaj, ki ga zelo težko občutijo vsi, zlasti industrija in trgovina.

Tudi denarni zavodi so bili močno tanjirani po gospodarskih krizah, ki jih je povzročal deloma naravni, deloma umetno povzročeni gospodarski položaj v splošnem, zlasti pa na denarnem trgu.

Slovenska banka je v prošlem letu srečno prebrodila vse ogromne ovire in težave, v koje so tudi njo privedle gospodarske krize. Kriz pa ni porabila za otežkočenje končali svojim komitentom, nasprotno, celo omiljevala je ostrine, kolikor je bilo mogoče.

Vse to se zrcali v številnih predloženega letnega računskega zaključka. Dobiček je zato tudi manjši nego lansko leto.

Poslovanje v centrali je bilo ugodno: radi tega je upravni svet, hoteč razbremeniti centralo, ustanovil podružnice, in sicer: v Novem Sadu, kjer je pokazala podružnica takoj znaten razmah; v Dolni Lendavi (Prekmurje), kjer je tamonjni naš zavod našel trdno oporišče; podružnica je stopila v ozko zvezo s tamonjšno Prekmursko gospodarsko zadrugo, ki ji je bila naloga, osamovoliti naše tamonjšne ljudi od raznih tujih vplivov: v Ljubljani, v središču hogatega Murskega polja, kjer je financirala tamonjšno industrijo zlasti firmo Lumir in drug v Križevcih pri Ljutomeru; v Mariboru je banka prevzela podružnico Zadruga banke iz Splita.

Za prvo leto, ko so vse te ustanove zahtevale obilo stroškov in znatno dotiranje s strani centrale, je uspeh povsem zadovoljiv.

Uspeh kažejo naslednje številke: Blagajniški promet se je dvignil od K 640.403.000 v l. 1921. na K 1.414.429.000 v l. 1922.

Splošni promet vseh oddelkov od K 4.912.000.000 v l. 1921. na K 9.608.000.000 v l. 1922.

Vloge so se povešale od K 47.785.000 v l. 1921; na K 79.556.000 v l. 1922, ter imajo splošno tendenco stalnega naraščanja.

Kreditiranj so znašali 31. dec. 1921 K 27.000.000, dne 13. dec. 1922 pa 87.854.000. Debitiranj so znašali koncem l. 1921 K 108.837.000, koncem 1922 pa K 160.197.000.

Menice koncem 1921 7.408.900, koncem l. 1922 pa K 23.292.000.

Velikega pomena za razvoj našega zavoda je bila prešelitev iz dotodanjih dosti neprimernih prostorov v lastno palačo »Filipov dvorec«, ki je res v centru trgovskega življenja Ljubljane. V lastnem domu si je banka predela moderno urejene prostore.

Leto 1922 je za Slovensko banko pomembno zlasti v tem, ker je oni del delniške glavnice, ki je bil doslej v rokah Anglobanke na Dunaju in Prške kreditne banke, prišel v naše domače roke. Od te narodnogospodarsko zelo zaslužni akcije se je izvršila še nadaljna finančna transakcija z našimi delničarji, tako da je večina delniškega kapitala prešla v močnejši koncern Slovenske banke.

Zavod je pretrpel v letu 1922 težko izgubo vsled smrti svojega ustanovitelja in predsednika g. Rado Legvarta, ki je bil navzlic dolgoletni bolezni do zadnjega nemurno in požrtvovalno delaven. Ohranimo ga v trajnem hvaležnem spominu.

Predlagamo vam sledečo razdelitev čistega dobička per K 2.620.800,40: a) dotacija za rezervni fond po § 5. pravil K 200.000, b) 5 odst. dividenda K 1.500.000, c) 3 odst. superdividenda K 900.000, d) prenos na novi račun ostanek K 20.800,40.

V imenu nadzorstvenega odbora je predlagal g. dr. Dinko Puc, absolutorij upravnemu svetu in ravnatelstvu. Občni zbor je soglasno odobril poročilo upravnega sveta ter istotako usvojil absolutorij.

Po predlogu upravnega sveta je bila nato odobrena razdelitev čistega dobička ter se bo izplačala za l. 1922 5 odst. dividenda in 3 odst. superdividenda, skupno torej 8 odst.

Sledile so volitve. Ker je star upravni svet dal svoje mandate običnemu zboru na razpolago, je bil izvoljen nov upravni svet, in sicer gg. Anton Kristan, bivši ministar; Fran Vokač, industrialec; župan Ciril Pirč iz Kranja; veleposelnik Lovro Petrovar, Ivančkovci; industrialec Viktor Glasar, Ruše; industrialec Dragotin Hribar; veleposelnik in trgovec Anton Kajfež, Kočevje; veleposelnik Gabrijel Jelovšek, Vrhnika; ravnatelj Trboveljske družbe Richard Skubic; veleindustrialec dr. Fr. Scherbanov, Maribor.

V nadzorstveni svet so bili izvoljeni gg. dr. Dinko Puc, odvet., dr. Hinko Dolenc, zobozdravnik, Fran Terdina, ravnatelj v p. Fran Stopica, veletržec, in Simon Kmetec, posestnik.

Po običnem zboru je imel upravni svet sejo, na kateri se je konstituiral ter izvolil za predsednika banke g. Antona Kristana, za podpredsednika pa g. Fr. Vokača.

—g Zagrebški trg. Zagreb, 8. maja. Cene v dinarjih za 100 kg, postavno bačka, odnosno vojvodinska postaja notirajo: Pšenica (76-77 kg) 450-460, rumena koruza 260-270, bela 295-305, defektna 160-250, rž (71-75 kg) 270-375, ječmen za pivovarje 325-340, za krmo 300-310, oves 290-300, pisanji fižol 500-600, beli 450-500, pšenična moka »0« 675-700, »2« 650-675, »6« 625-650, za krmo 225-230, ržena 525-535, drobnji otrobi 160-170. Tendence mirna.

—Novosadská blagovna borza 8. maja. Novi Sad, 8. maja. Cene v dinarjih notirajo: bačka pšenica dupl. kasa 2 vag. 445, bačka rž 1 vag. 370, bački ječmen ponudba 305, bački oves iskanje 280, ponudba 290, banatski 1 vag. 280, bački ab Subofica 1 vagon 290, bačka koruza 11 vag. 247,50-250, bačka 2% defektna 2 vag. 255, bačka dupl. kasa 2 vag. 250, bačka za maj 6 vag. 250, bačka za maj 15% kase 5 vag. 250, bačka dupl. kasa ab Smederevo 2 vag. 270, bačka moka nalazi »0« ponudba 665, moka »7« brez vreč 1 vag. 443,75, otrobi v vrečah iz jute 1 vag. 155, bački otrobi ab Bačka v papirnatih vrečah 6 vag. 135. Tendence neizpremenjena.

—g Industrijsko-obrtna izložba v Mariboru združena z vinsko, vrtnarsko, gradbeno in umetniško razstavo od 15. do 26. avgusta 1923. Dosedanje izkušnje so pokazale da so za razvoj in napredek obrti in industrije razstave velikanskega pomena. To so spoznali tudi agilni mariborski obrtniki, ki so doslej priredili že dve obrtni razstavi,

ki sta obe krasno uspeli. Ta uspehi jih je napotil, da tudi letos v času od 15. do 26. avgusta prirede večjo razstavo, ki naj se znanstveno javnost z našo industrijo in obrtjo. Dosedanje razstave v Mariboru so bile omejene samo na obrt letošnja pa je misljena v mnogo večjem obsegu in je namenjena tudi za domačo industrijo. Udeležiti se je lahko vsak jugoslovanski obrtnik in industrialec, kolega podjetje se nahaja v naši državi. Poleg tega bo na razstavi tudi poseben oddelek za vajeniška dela in za take izdelke, ki se doslej pri nas še ne izdelujejo, pa bi se v svoji kakovosti lahko izdelovali. Namen tega oddelka je pred vsem stegnati naše obrtnike in industriale, na te izdelke, ki jih moramo se vedno uvažati iz inozemstva, da bi se lahko z malimi adaptacijami lahko izdelovali tudi v domačih obstoječih podjetjih. Razstava bo torej vsakozna zanimiva in bo nudila jasno sliko stanja naše obrti in industriji zlasti ob našem severni meji. Reč za priljave razstavilcev je določen do 30. junija. Vsa pojasnila glede razstave daje pisarna razstavnega odbora, Maribor, Aleksandrova cesta 22, telef. inštrub. št. 323. V vseh krogih vlada za razstavo veliko zanimanje. Opozorilo industrijalcem! Onim industrijcem, ki se nameravajo udeležiti ljubljanskega veleposluma, pričamo, da se brez skrbi lahko udeležijo tudi Industrijsko-obrtno izložbo v Mariboru, ker bo poseben odsek skrbel za pravočasen prevoz razstavne blaga iz Maribora v Ljubljano na sejmšče. Transport se bo vršil z direktnimi vozovi, tako da je vsaka zamuda izključena. Polovična vožnja za obiskovalce mariborske industrijsko-obrtno izložbe. Razstavnij odbor je zaprosil pri prometnem ministarstvu za dovoljenje 50% popusta na vseh železniških progah v naši državi. Stvar pa bo urejena tako, da dobi vsak obiskovalec razstave na razstavilišču posebno izkaznico, na podlagi katere se bo s prej kupljenim voznim listkom za vožnjo iz kraja bivanja v Maribor lahko brezplačno peljal nazaj. Na ta način bo na eni strani izključena vsaka zloraba, na drugi strani pa je vsakemu obiskovalcu pomagano, ker mu ne bo treba prei skrbeti za ločitimacijo. Za znanje obiskovalce bo preskrbljeno zadostno število stanovanj. Priporočamo pa se, da se korporativni poseti prei prjavo odboru, da lahko že v naprej pri skrbijo vse potrebuje.

—g Oddaja barvanja železne konstrukcije mosta preko Tise pri Senti. Pri ravnanju delavcev državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 20. maja tj. oertalna licitacija glede oddaje barvanja železne konstrukcije mosta preko Tise pri Senti (površina okoli 14.700m<sup>2</sup>). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Pošiljanje denarja potom mednarodnih poštinih nakaznic iz Amerike in v Ameriko. Ameriška poština uprava se pogaja sedaj s 16 raznimi inozemskimi državami glede vpljatve pošiljanja denarja potom mednarodnih Money Orders. Države, s katerimi se Združene države pogajajo, so med drugimi: Jugoslavija, Češkoslovaška, Bolgarska, Poljska, Rumunska, Litva itd. Po posamnem Money Order v inozemstvo — ravnotako kakor po domači poštini nakaznici se more pošiljati kvečjemu po 100 dolarjev.

—g Ameriško poročilo o čevislarski industriji v Jugoslaviji. Newyork (Jugoslovanski oddelk F. L. I. S.) Ameriški podkonzul Henry R. Brown poroča iz Beograda, da v Jugoslaviji se izdelujejo čevisli in skornji, ali proizvajna se ni še toliko razvila, da bi pokrivala vso domačo potrebo. Sedaj je v obratu 13 večjih tovarov in zdajo se dve novi tovarni. Tovarne se nahajajo v Sloveniji: v Trzinu, v Ljubljani, Mozirju in Mariboru; na Hrvaškem v Karlovcu in Zagrebu; v Banatu v Velikem Bečkereku in Vršcu, v Bački: v Subotici. Letna proizvodnja teh tovarov se ceni na 1.800.000 parov. Vsa potrebščina Jugoslavije tekoma leta 1921 je znašala približno pet milijonov parov. Ob normalnih razmerah valute bi morali čevisli iz Združenih držav prav lahko tekmovali z onimi importiranimi iz drugih dežel, toliko glede cene, kolikor glede kakovosti.

Glavni urednik: RASTO PUSTOSLEMEK. Odgovorni urednik: VALENTIN KOPITAR.

AKO PIJEŠ BUDDHA-ČAJ VŽIVAJ SE NA ZEMLJI RAN

AKO PIJEŠ BUDDHA-ČAJ VŽIVAJ SE NA ZEMLJI RAN

**PALMA**  
kaučuk potpetnice  
in potplate  
Prednosti!  
Ceneje in znatno trajanje nego ob kosi Varstvo proti vlapi i mrazu!

PERILO ZA DOJENČKE  
K. E. SKABERNE  
LJUBLJANA

Iščem opremljeno sobo  
z dvema posteljama ali prazno, po možnosti s posebnim vodom in souporabo kopalnice. TAKOJ ali s 1. junijem. Dr. Katičič, sanitetni šef, zdravstveni odsek. 4852

Zamenja se  
TRISTANOVANJSKA HIŠA z vrtom na Seli pri Ljubljani Z ENAKO NA JEZICI ob cesti. Z mesečnim julijem se ista odda manjši lokal. — Na slovenske uprave lista. 4853

Zamenjava pekarije.  
Zamenja se hiša z dobro idočo pekarijo na prometnem kraju pri Ljubljani za drugo manjšo na dalj, na vasi. — Le pekarstvo prodaje pod Zamenjavo pekarijo 4854 na upravo lista.

Voč gozdnih delavcev  
za pokanje lesa SE TAKOJ SPREJME. — Ponudbe na: Trstnik, gostilna, Trbovlje. SPREJME SE TUDI pošte 4855 na vso.

Iščem kompanjona  
za že obstoječe industrijsko podjetje radi povečanja obrata. Podjetje je edino te vrste v Jugoslaviji. — Vsi dopisi pod »Industrija 150.000 Din/4857 na upravo »Slov. Naroda«.

Gaterista (žagarja)  
IŠCEM za venecijanerko. Stanovanje in hrana prosta; plača po pogodbi ali akord. Ivan IVANČAK, pilana, Novaki kod Jaske, Hrvatska. 4861

Otroški voziček.  
bel, za ležanje, z gumijastimi kolesi in streho, dobro obdržan. SE PRODA za 875 Din. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 4863

Kmetijsko posestvo,  
ki meri 14% hektarov, v dobrem stanju, z lepo hoto, ležeče v Parju nad Rimskimi toplicami. NAPRODAJ. — Informacije daje: Fran Marinko 4864

**Pištanj**  
ČEŠKOSLOVAŠKA  
Zagreb v Bratislavo, od tu naprej še pol ure; najcenejše: celodnevna prehrana v kuhinji od K 40, gr. hotelu Royal od K 50 naprej. Cene kopelni znižane. Jugoslovani še drugo znižanje cen. Informacije: L. Schreiber, Zagreb, Akademski trg 1/II, od 10-11, in 4-6.

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“.

**Bančni zavod sprejme**  
mlajše uradnike in praktikanke. Ponudbe na upravo pod „Banka št. 12251-4903“.

Inserati v „Slovenskem Narodu“ imajo sigurni uspeh.



**Danes in vsak dan  
svež sladoled.**

»Narodna kavarna«, 4890

**Igle št. 8 in 10**za PLETILNE STROJE  
»Styria« večja množina NA  
PRODAJ. — Naslov pove  
upravo »Slov. Narod«. 4855**Prodajam njivo**

in SENOŽET v bližini Ljubljane ob glavni cesti proti Trstu. — Naslov pove upravo »Slov. Narod«. 4860

**Visoko odstopnino**

plačam za trgovski lokal v Ljubljani. — Ponudbe pod »Ljubljana/4896« na upravo »Slov. Narod«. 4870

**Proda se**

konverzacijski »Brockhaus Lexikon (17 zvezkov 14. izdaje). — Naslov pove upravo »Slov. Narod«. 4870

**ISČE SE****lepa meblirana soba**

z električno razsvetljavo in posebnim vzhodom. Najemna posredništvo. — Ponudbe pod »M. K. 49/4885« na upravo »Slov. Narod«. 4870

**Dobro hizeljsko  
vino naprodaj!**

Okoli 50 hektolitrov »Rizling«, belo in rdeče, od 22 do 26 K. — K. BREZNIK, Celje, Dolgopolje ul. 1. 4856

**Trgovska pomočnica,**

izveščana v trgovini z mešanico blagov, z dobrimi spricavili, ISČE TAKOJŠNJE SLUŽBE. Izveščana je tudi šivilja. Prevzame na račun tudi manjšo trgovino. — Takošnjenje ponudbe se prosi pod »Trgovska moč 4833« na upravo lista.

**Isče se kuharica,**

izveščana, prvovrstna moč, za večjo restavracijo v zelo prometnem kraju ob železnici. — Nastop takoj. Pogoji: dobra izpričevala, starost od 30 do 40 let. Plača po dogovoru. — Tovarniške ponudbe pod »A. D. R./4864« na upravo lista.

**Prodajam**

dobro ohranjeno ŽENSKO KOLO za 5600 kron in popolnoma nov OTROŠKI VOZICEK za 3400 kron. — Poizve se v Dravljah v gostilni pri »Mihelnu«. 4899

**Malo stanovanje,**

obstoječe iz ene ali dveh sob in kuhinje, SE ISČE za takoj ali v najkrajšem času v Ljubljani. — Nagrada po dogovoru. — Ponudbe se prosi pod »Stan/4865« na upravo »Slov. Narod«. 4899

**Trgovska hiša**

z nad 50 let obstoječo trgovino mešanega blaga in deželnih izdelkov v trgu Središče ob glavni cesti, poleg farne cerkve, SE ODDA V NAJEM. Potrebni kapital 1 do 2 milijona kron. — Ponudbe sprejme in daje pojasnila lastnik J. Zadravec, Središče ob Dravi. 4893

**HIŠA**

na prometnem kraju v Ljubljani, v kateri je bila vedno znana gostilna, z velikim salonom, vrhom, hlevom in gostilniškim inventarjem. SE PRODA PO UGODNI CENI. — Informacije se daje v pisarni odvetnika dr. Dinko Puca, Beethovnova ulica 15, pismono ali ustmeno. 4871

**Lep vinograd naprodaj.**

Devet orolov velik, dva orala prima vinograd, najlepša lega, pol ure od postaje Slivnica pri Mariboru, tri hiše s močno prelo, lepa klet z vinom in posodami, sadonosnik, travnik, površina v gozd. — Natančnejša pojasnila daje: Marija Koprivnik, Maribor, Badlova ulica št. 15, I. nadstropje. 4868

**Ženitna ponudba.**

Državni uradnik z lepim posredniškim zaslugom in ureje nim udobnim stanovanjem, se želi seznaniti v svrhu skorajšnje ženitve z dobroščeno damo, ki ima smisel za glasbo in ki je pripravljena biti dobra gospodinja in zvesta družica. — Dopis pod: »Glasba T. D. 4864« na upravo »Slov. Narod«. 4864

**Stavbna parcela**(ca. 1100 m<sup>2</sup>) na Prulah JE NA PRODAJ. — Naslov pove upravo lista. 4850

Dobro izurjeno pomočnico, starejšo moč, za fino delo, SPREJME: Damsko krojaštvo Fani JAGER, Kolo-dvorska ulica 28/I. 4862

**Wertheimer blagajna**

štej. 3, dobro ohranjena, NA PRODAJ. — Naslov pove upravo »Slov. Narod«. 4902

**Trgovski vajenec**

poštenih staršev, SE SPREJME z vso oskrbo v delikatesno trgovino FR. KHAM, vis-a-vis hotel »Union«. 4887

**Prodajam sečen gozd**

ob tržiški progi in ob postaji (čez štiri ore); tudi v lasti. — Naslov pove upravo »Slov. Narod«. 4878

ISČE SE zanesljiv, priden, trezen in pošten

**konjski hlapec.**

Ponudbe na: Sadržaja »Karlo-linski dvor«, pošta Ptuj. 4875

**Učiteljica**

poučujeta klavir ter laščino in francosčino. — Od ure zaračuna samo 8 Din. — Naslov pove upravo lista. 4872

**Kupim**

kanape fauteille, malo mizice in bergère. — Ponudbe pod »Hitro/4897« na upravo »Slov. Narod«. 4897

**Motorno kolo**

»Reve«, 1 1/2 HP. švicarski fabrikat, brezhibno delujoč, SE PRODA. — Poizve se v garaži, Gosposvetska cesta št. 2. 4877

**Delovodja**

Kovinskih strokov, izdelovalec orodja in priprav za obdelavo kovine in pločevine. ZELI PREMENITI SLUŽBO. Nastop takoj. — Dopis na upravo »Slov. Narod«. 4898

**Dopoldansko službo**

ISČE DRŽAVNI PODURADNIK, NIK, več slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi. — Ponudbe pod »Izveščan/4880« na upravo »Slov. Narod«. 4880

**Krasna, popolnoma nova  
spalnica**

iz hrastovega lesa SE za 5000 Din PRODA. — Hele-na Staré, Bleiweisova cesta št. 1, podprilježje. 4881

**V najem se oddajo**

štirje veliki prostori v bližini glavne kolodvorja, pripravljeni za skladišče ali delavnico. — Ponudbe pod »V. S./4874« na upravo »Slov. Narod«. 4874

**Proda se**

radi selitve: 2 kompletne postelje, 2 nočni omarici, umivalnik, omarica za obleko, 4 stoli, miza, ogledalo, 2 kokosove preproge in nekaj jedilne porcelanske posode, krožniki itd. — Dolenska cesta št. 10. 4886

**Proda se**

triletna PSICA (nemška do-ga), PISALNI STROJ Kanzler, STARINSKA PUŠKA in MALI STROJ ZA VE-ZENJE. — Naslov pove upravo »Slov. Narod«. 4879

**Sedla nova**

od žutog blanka sa bisag-ma, sve predratna najsolid-nija izrada, od najbolje ko-že, rasprodaja po veoma niskoj ceni »SRPSKA BANKA«, Knez Mihajlova 45. Telefon 14-40. 4890

**Kavarna**

in restavracija »Zvezda« v Ljubljani potrebuje več donošalcev vajencev in pomivalok

**Stavbna parcela**

pri kolodvoru SE PRODA. — Poizve se od 4. do 5. ure popoldne. — Naslov pove upravo »Slov. Narod«. 4876

**Dve stavbni parceli**

v bližini opernega gledališča NA PRODAJ. — Naslov pove upravo lista. 4794

**Lesnim trgovcem**

dobavljam, event. za nje nakupujem vsakovrstni trd les, zlasti hrastove hlode in kostanjevino za tanlin. — Dopis pod »Les/477« na upravo lista.

**Dva osebna avtomobila**

(znamke »Horch« šestdesetletni, in znamke »Opel« štiridesetletni), sta radi pomanjkanja prostora NAPRODAJ. Cena po dogovoru. — Naslov pove upravo »Slov. Narod«. 4795

**Hlapec.**

V bližini Ljubljane SE TAKOJ SPREJME boljši, zanesljiv in priden HLAPEC. Plača 1500 K mesečno. Pismene ponudbe pod »Priden/477« na upravo »Slovenskega Naroda«. 4777

**Odvetnik v Beogradu****dr. Joža Ravnik**

se je preselil s svojo pisarno v Skopljansko ulico št. 3. 4734

**SPREJMEM TAKOJ več prvovrstnih****krojaških pomočnikov**

za veliko in malo delo. Plačam po plačilni tarifi za prvi razred! Štefan GOMBOC, modni salon, Ljubljana, Dvorni trg 3. 4829

**Velika omara,**

OTROŠKA POSTELJA in VOZICEK ter druge MOBILJE, vse kompletno, se radi selitve TAKOJ PO NIZKI CENI PRODA. — Resljeva cesta 30/I. 4726

**Brezobrestno posojilo.**

50.000 dinarjev in še več posojilim brezobrestno za nekaj let onemu, ki mi odda v Ljubljani stanovanje v novi hiši, obstoječe iz najmanj treh sob. — Ponudbe naj se naslovijo pod: »Brezobrestno posojilo/4894« na upravo »Slov. Narod«. 4894

**Stavbišče**

in STAVBNI MATERIAL za Maribor, Celje in Ljubljano. — Ponudbe na: Kreditna in stavbna zadruga »Mojmir«, Maribor, Rotovški trg 1. 4892

**Radi bolezn naprodaj velika****enonadstropna hiša**

z velikim vrhom, v sredini trga poleg cerkve, v bližini postaje s staro vpeljano trgovino z vsem inventarjem. Trgovina in stanovanje se lahko takoj nastopi. Cena ugodna. — Naslov pove upravo lista. 4764

**Proda se**

več dobro ohranjenih MOŠKIH OBLEK, KLOBUKOV in ČEVLJEV. Dvorni trg 1, II. nadstropje, levo (od 10. do 14. ure). — Istom SE PRODA tudi UMIVALNIK. 4721

**Slugo,**

ki bi bil obenem HITNIK, SPREJME DENARNI ZAVOD. Njegova žena pa bi pospravljala pisarniške lokale. V hiši ima pristoje stanovanje, obstoječe iz dveh sob in kuhinje. Plača po dogovoru. — Pismene ponudbe z navedbo zahtevkov na upravo »Slov. Narod«. 4879

**Oklic.**

Na prošnjo dedičev se vrši valed sklepa okrajnega sodišča v Trzinu s dne 20. aprila 1923. A 91/20—40 prostovoljna javna prodaja zapuščine po Jerneju Dovljaku od Sv. Ana 57 dne 13. maja 1923. in sicer:

1. za pritliklino in premičnine (sekre, žage, verige, skrinje itd.) pri hiši št. 57 pri Sv. Ani ob 2. uri popoldne; 2. za posestvo v št. 38 k. o. Sv. Ana, h kateremu spada zlasti enonadstropna hiša, njiva, travnik, pašnik in zgodnji pri Sv. Ani št. 34 ob pol 4. uri popoldne.

Izključna cena se določi pred prodajo. Natančnejši pogoji se poizvedo pri notarju v Trzinu. Trzin, dne 27. aprila 1923. Dr. Fran Prisan s. r., notar kot sodni komisar. 4706

**Klavir,**

kratak, črn, CENO NA-PRODAJ. — Naslov pove upravo »Slov. Narod«. 4720

**Starinske slike**

(Langus) in nekaj drugih, SE PRODA. — Sv. Petra nasip št. 15, pritličje. 4820

**Deček-tekač,**

pošten in zdrav, SE SPREJME TAKOJ v trgovini Drago SCHWAB, Dvorni trg 3. 4814

**Kontoristinja**

ISČE SLUŽBE v Ljubljani ali Zagrebu. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Ljubljana/Zagreb/4808«. 4808

**SPRETNEGA**

krojaškega pomočnika SPREJMEM TAKOJ. Matej CASERMAN, Martinova cesta 9, Ljubljana. 4828

**Kupim**

manjši parni kotel. Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Bav-var 4753«. 4753

**5000.— Din posojila**

ISČEM za dobo 15 mesecev proti izredno visokim obrestim. Polna garancija plačila. — Ponudbe pod »Zanesljivo plačilo 10/4842« na upravo lista. 4842

**Strokovnjaka**

v železniški stroki ISČE večje trgovsko podjetje za takoj ali s 1. junijem. Plača in drugo po dogovoru. — Ponudbe naj se pošljejo pod »Železna stroka 4717« na upravo »Slov. Narod«. 4717

**Kupim**

male in večje količine stare, suhe, očistene ZIDNE OPEKE normalne velikosti; tudi na deželi blizu železniške postaje. — Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak in drug. Ljubljana, Sodna ulica 5. 4639

**Prodajam vilo na Bledu,**

obstoječe iz petih sob, s kompletno opremo, vrhom ter kolonom in veslom s servitutno pravico do vode. Hitra kupčija! — Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak in drug. Ljubljana, Sodna ulica 5. 4660

**Elegantno stanovanje**

v Mariboru (sredi mesta, v prvem nadstropju, obstoječe iz treh sob, kuhinje, kopalnice in sobe za služkinjo) SE ZAME-NJA z enakim v Ljubljani. — Ponudbe pod »Preselitev/4731« na upravo »Slov. Narod«. 4731

**Amerikanci pozor!**

Kdor se želi nastaniti v Ljubljani, ter vpeljati v sredini mesta kako obrt ali podjetje, JE NAPRODAJ VEČJE POSLOP. JE v dobrem stanju. Cena 20 tisoč dolarjev. — Naslov pove upravo »Slov. Narod«. 4743

**Na deželi blizu Ljubljane****SE PRODA****lepo posestvo**

z zemljiščem in enonadstropno hišo, v kateri je že vpeljana gostilna. Cena 8 tisoč dolarjev. — Naslov pove uprava lista pod »Hiša na deželi/4744«. 4744

**Prodajam**

v šiški skoraj popolnoma dograjen tovarniško poslopje z obširno delavnico, skladiščem in 13 velikimi sobami s pritliklinami; električna luč in moč zagotovljena. — Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak in drug. Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 4661

**V službo se sprejme**

v večji tovarni ZA TAKOJ: 1. Izkusnega STROJNIKA (izkušenega strojnega ključavnika) za parni stroj (brzoteč »Schneidlauff«), samca, kateri je zanesljiv, trezen in zna izvrševati manjša popravila sam. 2. Perfektno STROJEPIŠKO, ki zna dobro tudi nemško stenografijo in je verzirana in vrstno v pisarniški stroki industrije. 3. Treznega in zanesljivega SOFERJA za osebni avto, samca, ki se razume zelo dobro tudi na manjša popravila sam. Ponudbam je priložiti pre-pise spricave in v pismenih ponudbah natančno navesti do-sedanje službovanje. Istotako zahtevke glede plače. — Službe so trajne in plača po preizku-nji dobra. — Ponudbe je vpo-slati pod »Industrija 777/4896« na upravo »Slov. Narod«. 4896

**Dva žagarja**

za polnojarjenik SE TA-KOJ SPREJMETA. — Na-slov: Jeranova ulica št. 13, Ljubljana. 4769

**Isče se soba**

(eno ali dve, opremljena ali brez opreme, separirana). — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod Trgovci/4733. 4733

**Vrtnice,**

nizke in visokodebelne, lepih novih vrst, ter cvetlične dekoracije oken in balkonov, pri-poroča in obžaluje ANTON FERANT, trgovski vrtnar, Ljubljana, Ambrožev trg št. 3. 4443

**Lepa hiša**

v Stožicah št. 53, pol ure peš-hoda od Ljubljane, popolnoma moderno urejena, s prostim stanovanjem, štirimi parketiranimi sobami, kopalnico ter z lepim ograjenim vrhom SE UGOD-NO PRODA. Na željo se dobi zraven tudi gospodarsko po-slopje. Vpraša se istotam. 4828

**VELETRGOVINA V LJUB-LJANI SPREJME****korespondenta,**

zmožnega tudi knjigovodstva in drugih pisarniških del. Služba trajna. — Ponudbe z navedbo dosežanj službovanja in za-htevo plače na upravo »Slov. Narod« pod »Trajna služba/4689«. 4689

**Prodajam**

dve enonadstropni hiši v Rožni dolini. V prvi je lepa trgovina, pisarna, skladišče, konjski hlev in druge pritlikline. V tej hiši je sedaj tovarna, v drugi pa je več stanovanj in lep kos vrta. Cena zelo zmerna. — Natančnejša pojasnila daje Avg. Škof, trgovec z usnjem, Ljubljana, Pred Igriščem 1. 4728

**Ženitna ponudba.**

Mladenič, star 44 let, se želi radi pomanjkanja znanja seznaniti z gospodino ali vdovo. — Premoženja postranska stvar. — Cenji ponudbe se prosi od 9. do 12. maja na: I. Starčič, rudar, Velenje. — Tajnost zanjame. 4816

**Amerikanci pozor!**

NOV MLIN s železno trans-misijo in vsem gospodarskim poslopjem, 30 orali zemlje, ob močni stalni vodi, SE TAKOJ PRODA. — Marija Zadravec, Vitomarci, p. Sv. Andraž v Slov. Goricah, železniška po-staja Ptuj. — Pismenih ponudb ne sprejema. 4816

**Prodajam parcelo**(ca. 800 m<sup>2</sup>) v sredini mesta, od-daljeno 20 korakov od električ-ne postaje, pripravno za zida-nje vile, skladišča, obrtnih, od-nosno industrijskih naprav. — Cena zmerna. — Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak in drug. Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 4812**„Koranič“**

zajamčeno pravi azbestni škrlti za kritje streh. 4813

Koranič ne premoči, ne odbeže, se ne loml in ne trga, je popo-lnoma siguren proti ognju, toči in viharju, tehta na 1 m<sup>2</sup> samo 12 kg. je neomejeno trpežen, je boljši kot vsi eterniti, je najboljša in najcenejša streha, ker ne potrebuje nikdar popravila.**Fran Hočevar**

Žirovnica (Moste) Gorenjsko.

**Oddaste se DVE SOBI,**

najraje za pisarno ali kakš-no obrt. — Dopisi na upra-vo »Slov. Narod« pod »Ljubljana-periferija/4771«. 4771

**Enodružinska hiša**

z lepim ograjenim vrhom takoj NAPRODAJ v Rožni dolini 106 pri Marjaku. Sta-novanje prosto. 4823

**NOV MODERNI****priklopni voz**

ZA MOTORNO KOLO se po ugodni ceni proda. Tvrška KENDA, Ljubljana. 4772

**ZAMENJAM****veliko parcelo**

ZA MANJSO. Razlika se izravna po dogovoru. — Po-nudbe pod »Zamena/4835« na upravo »Slov. Narod«. 4835

**STEZNIKE**

(moderce)

po životni meri priporoča

Ana Kutler

Dunajska cesta 6-11

poleg lekarne Piccoli. 4811

**Brusne kamne za kose**

(prave italijanske, nepresegljive v dobroti), MODRO GALICO, RAFIJSKO LIČJE, MORSKO TRAVO za modroce v vsaki množini priporoča SEVER &amp; KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica 12. 4811

**Proda se DELAVNICA**

v okolici Ljubljane, priprav-na za vsako obrt, na lepem prostoru; okrog nje je 400 kvadratnih metrov vrta. — Preuredi se lahko z malimi stroš-ki tudi v stanovanje. — Na-slov pove uprava lista. 4837

**PRVOSTRANNA BANČNA****URADNIŠKA MOČ z eks-**

portno akademijo, večletno bančno vodilno, lastni knjigovodstveno prakso v več velikih zavodih, krepka, v vsakem or-zu zanesljiva in inteligentna moč s primisima referencami

**isče primerne mesto**

v Ljubljani pri prvovrstnem zavodu. Nastop po razvozi se-danja razmerja. — Cenjena vprašanja pod »Strokovnjak 4782« na upravo »Slov. Narod«. 4782

**Zahvala.**

Za mnogobrojne dokaze srčnega sočutja povodom prerane smrti ljubljene soproga in papana, trgovca, gospoda

**Fraňa Lukiča**

izrekamo vsem najprijetnejšo zahvalo, osobito pa gg. prim. dr. Jenku in dr. Höglertju, ki se je nadvse požrtvovalno trudil nam ga ohraniti in mu olajšati težko trpljenje ves čas njegove bolazni in ob smrti urli, ter rodbinam g. P. Šterka, g. Jos. Krmpotiča in Jos. Vidmarja za njihovo ljubezen, dokazano nam v težki uri, ki nam ostane v trajnem spominu.

Zahvaljujemo se pevskeemu društvu »Slavec« za ganljive žalostinke, cenjenim darovalcem prekrasnih vencev in šopkov in vsem onim, ki so nam draga pokojnika spremili na zadnji poti.

Ljubljana, dne 8. maja 1923.

Anka Lukič, soproga in sinovi.

**Zahvala.**

Za mnogobrojne srčne dokaze iskrenega sožalja ob smrti našega srčno ljubljenega soproga, očeta, gospoda

**Fraňa Kodelja**

izrekamo tem potom vsem prav srčno zahvalo.

Posebej se zahvaljujemo prečastitemu g. dr. Josip Jeršetu, častitim sestram usmiljenkam, nadalje pevskeemu zboru Krakovo-Trnovo za v srce seg



